

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра архітектури та просторового планування

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ
Завідувач кафедри АтПП

 Дорошенко Ю.О.

« 23 » грудня 2021 р.

ДИПЛОМНА РОБОТА

(ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА)

ВИПУСКНИКА ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ «МАГІСТР»
СПЕЦІАЛЬНОСТІ 191 "АРХІТЕКТУРА ТА МІСТОБУДУВАННЯ",
ОПП "ДИЗАЙН АРХІТЕКТУРНОГО СЕРЕДОВИЩА"

Тема: Принципи формування архітектурного середовища сучасних центрів
творчості в умовах історичної забудови

Виконавець: Жовнер Валентина Юріївна, магістрант групи Ар-202м

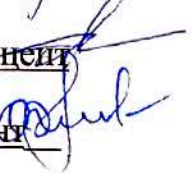
Науковий керівник: Бармашина Любмила Миколаївна, канд. арх., доцент

Керівник: Бармашина Любмила Миколаївна, канд. арх., доцент

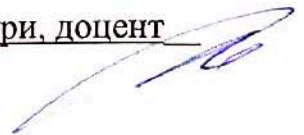
Консультанти з окремих розділів дипломної роботи і пояснювальної записки:

Конструктивна частина: Мартинів В'ячеслав Леонідович, д.т.н., професор

ІКТ та BIM-технології: Гордюк Іван Васильович, старший викладач

Охорона навколишнього середовища: Гай Анжела Євгенівна, к. ф.-м. наук, доцент

Охорона праці та безпека життєдіяльності: Федина Василь Петрович, к.т.н., доцент

Нормоконтроль: Костюченко Ольга Анатоліївна, канд. архітектури, доцент

Київ – 2021

НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет архітектури, будівництва та дизайну

Кафедра архітектури та просторового планування

Галузь знань 19 «Архітектура та будівництво»

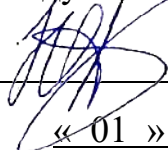
(шифр, найменування)

Спеціальність 191 «Архітектура та містобудування»

(шифр, найменування)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

 Дорошенко Ю.О.
« 01 » вересня 2021 р.

ЗАВДАННЯ на виконання дипломної роботи

Жовнер Валентина Юріївна

(прізвище, ім'я, по батькові випускника в родовому відмінку)

1. Тема дипломної роботи "Принципи формування архітектурного середовища сучасних центрів творчості в умовах історичної забудови"

затверджена наказом ректора від « 08 » жовтня 2021 р., № 2184/ ст.

2. Термін виконання роботи: з 11 жовтня 2021 р. по 29 грудня 2021 р.

3. Вихідні дані до роботи: літературні джерела; дисертаційний фонд; Інтернет-ресурси; опорний план місця проектування; матеріали фотофіксації місцевості та об'єктів, що розташовані поряд з об'єктом проектування; графічні матеріали та результати обстеження місця розміщення об'єкту проектування.

4. Зміст пояснювальної записки: анотації українською, англійською та російською мовами; перелік використаних термінів та скорочень; вступ; огляд використаних джерел, наявного досвіду та вибір напрямків дослідження; загальна методика та основні методи дослідження; відомості про проведені теоретичні та/або експериментальні дослідження; аналіз та узагальнення результатів дослідження; методичні рекомендації щодо застосування результатів дослідження у архітектурному проектуванні; вихідні дані для експериментального проектування; архітектурно-планувальне рішення; конструктивно-технічне рішення; використання ІКТ, САПР та BIM-технологій; охорона навколишнього середовища; охорона праці та безпека життєдіяльності; список використаних джерел; додатки (копії опублікованих праць, акти впровадження, додаткові матеріали, альбом креслень (ф. А3) – окремо).

5. Перелік обов'язкового графічного (ілюстративного) матеріалу: 3 планшети розміром 600x840: презентація ходу наукового пошуку та його результатів; ситуаційний план, схема розміщення території об'єкта в системі міста; генеральний план (М 1:500); планувальні рішення (М 1:100, 1:200, 1:500); фасади (М 1:100, 1:200); архітектурно-конструктивні розрізи (М 1:200); наочні зображення об'єкту (перспектива чи аксонометрія); інтер'єри приміщень.

6. Календарний план-графік

№№ з/п	Завдання	Термін виконання	Відмітка про виконання
1	Збирання вихідних матеріалів	27.09.2021р	
2	Аналіз джерельної бази. Вибір напрямків дослідження. План-проспект дипломної роботи	18.10.2021р	
3	Розробка теоретичної частини дипломної роботи	03.11.2021р	
4	Розробка методичних рекомендацій до архітектурного проектування за результатами дослідження	10.11.2021р.	
5	Виконання проектної частини дипломної роботи	22.11.2021р.	
6	Написання пояснювальної записки та автореферату дипломної роботи	06.12.2021р	
7	Розробка планшетної експозиції та комп'ютерної презентації. Підготовка всіх матеріалів до захисту і рецензування дипломної роботи	13.12.2021р	
8	Попередній захист дипломної роботи	17.12.2021р	
9	Контрольний перегляд, допуск до захисту	23.12.2021р	
10	Захист дипломної роботи	28.12.2021р.	

7. Консультанти з окремих розділів

Розділ		Консультант (посада, П.І.Б.)	Дата, підпис	
			Завдання видав	Завдання прийняв
I	Наукова частина	Кандидат архітектури, доцент Бармашина Людмила Миколаївна		
II	Архітектурна частина	Кандидат архітектури, доцент Бармашина Людмила Миколаївна		
III	Конструктивна частина	Професор кафедри архітектури, д.т.н., професор Мартинов В'ячеслав Леонідович		
IV	ІКТ та BIM-технології	Старший викладач кафедри архітектури Гордюк Іван Васильович		
V	Охорона навколишнього середовища	Доцент кафедри екології, к.ф.-м. н., доцент Гай Анжела Євгенівна		
VI	Охорона праці та безпека життєдіяльності	Доцент кафедри організації авіаційних робіт та послуг, к.т.н., доцент Федина Василь Петрович		
VII	Нормоконтроль	Доцент кафедри архітектури Костюченко Ольга Анатоліївна		

8. Дата видачі завдання: « 01 » вересня 2021-р.

Науковий керівник дипломної роботи

Бармашина Л. М.

(П.І.Б.)

Завдання прийняв до виконання

Жовнер В. Ю.

(П.І.Б.)

АНОТАЦІЯ

Жовнер В. Ю. Принципи формування архітектурного середовища сучасних центрів творчості в умовах історичної забудови. – Рукопис.

Дипломна робота магістра архітектури зі спеціальності 191 «Архітектура та містобудування», освітньо-професійної програми «Дизайн архітектурного середовища». - Національний авіаційний університет. Київ, 2021 р.

Ключові слова: принципи формування архітектурного середовища, архітектурне проектування центрів творчості, принципи, архітектурне середовище, сучасні центри творчості, архітектура, середовище, організація простору, центри творчості, історична забудова, сучасний центр творчості в умовах історичної забудови, громадські споруди.

Дисертація присвячена проблемі формування сучасних центрів творчості в умовах історичної забудови. Метою дослідження є розробка і теоретичне обґрунтування принципів формування архітектурного середовища сучасних центрів творчості в умовах історично сформованої забудови.

Визначено термінологічний апарат дослідження. Розглянуто ретроспективу формування новітніх споруд в умовах історичної забудови. Проведено аналіз наукових праць у галузі проектування новітніх споруд та реконструкції старої забудови.

За результатами вивчення сучасного стану досліджуваної проблеми виявлено фактори, що впливають на формування сучасних споруд у структурі історичної забудови, висвітлено варіанти формування нових споруд та обґрунтовано доцільність формування сучасних центрів творчості в умовах реконструкції історичної забудови.

Сформовано теоретичні основи організації центрів творчості в умовах історичної забудови, які практично апробовані у експериментальному проектуванні.

SUMMERY

Zhovner V. Yu. Principles of formation of the architectural environment of modern centers of creativity in the conditions of historical building. - A manuscript.

Diploma work of the Master of Architecture in specialty 191 "Architecture and Urban Development", an educational and professional program "Design of Architectural Environment". - National Aviation University. Kyiv, 2021

Key words: principles of formation of architectural environment, architectural design of centers of creativity, principles, architectural environment, modern centers of creativity, architecture, environment, organization of process, centers of creativity, historical building in conditions, historical building, modern.

The dissertation is devoted to the problem of formation of modern centers of creativity in the conditions of historical building. The purpose of the study is to develop and theoretically substantiate the principles of formation of the architectural environment of modern centers of creativity in terms of historically formed buildings of the district or quarter.

The retrospective of the formation of new buildings in the conditions of historical building is considered and the terminological apparatus of the research is determined. The analysis of scientific works in the field of design of the newest constructions and reconstruction of the old building is carried out.

According to the results of the study of the current state of the researched problem, the factors influencing the formation of modern buildings within the historic buildings are identified, the options for the formation of new buildings are highlighted and the bases of formation of modern centers of creativity in historical buildings are clarified.

Theoretical bases of formation and organization of the centers of creativity in the conditions of historical building are formed and practically tested in experimental designing.

АНОТАЦИЯ

Жовнер В. Ю. Принципы формирования архитектурной среды современных центров творчества в условиях исторической застройки. -
Рукопись.

Дипломная работа магистра архитектуры по специальности 191 «Архитектура и градостроительство», образовательно-профессиональная программа «Дизайн архитектурной среды». - Национальный авиационный университет. Киев, 2021 г.

Ключевые слова: принципы формирования архитектурной среды, архитектурное проектирование центров творчества, принципы, архитектурная среда, современные центры творчества, архитектура, среда, организация пространства, центры творчества, историческая застройка, современный центр творчества в условиях исторической застройки, общественные здания.

Диссертация посвящена проблеме формирования современных центров творчества в условиях исторической застройки. Целью исследования является разработка и теоретическое обоснование принципов формирования архитектурной среды современных центров творчества в условиях исторически сложившейся застройки района или квартала.

Зміст

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ПОЗНАЧЕНЬ, СКОРОЧЕНЬ, ТЕРМІНІВ.....	Ошибка! Закладка не определена.
ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ, СКОРОЧЕНЬ, ТЕРМІНІВ ..	Ошибка! Закладка не определена.
ВСТУП.....	Ошибка! Закладка не определена.
РОЗДІЛ 1	ТЕОРИЯ І ПРАКТИКА
АРХІТЕКТУРНО-ПЛАНУВАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ СУЧАСНИХ ЦЕНТРІВ	
ТВОРЧОСТІ В УМОВАХ ІСТОРИЧНОЇ ЗАБУДОВИ	Ошибка! Закладка не определена.
1.1 Структурно-змістовий аналіз теми дослідження.....	Ошибка! Закладка не определена.
1.2. Ретроспективний аналіз формування сучасних центрів творчості ...	Ошибка! Закладка не определена.
1.3. Вітчизняний та зарубіжний досвід архітектурного проектування центрів творчості	Ошибка! Закладка не определена.
1.4. Взаємозв'язок формування сучасних центрів творчості та розвитку міського середовища	Ошибка! Закладка не определена.
ВИСНОВКИ ДО ПЕРШОГО РОЗДІЛУ	Ошибка! Закладка не определена.
РОЗДІЛ 2	ТЕОРЕТИЧНІ
ЗАСАДИ АРХІТЕКТУРНО-ПЛАНУВАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ СУЧАСНИХ ЦЕНТРІВ	
ТВОРЧОСТІ В УМОВАХ ІСТОРИЧНОЇ ЗАБУДОВИ	49
2.1. Функціональне зонування архітектурно-планувальної організації модульного високощільного житла	49
2.2. Основні структурно-функціональні елементи архітектурно-планувальної організації модульного високощільного житла	Ошибка! Закладка не определена.
2.3. Фактори, які впливають на архітектурно-планувальну організацію модульного високощільного житла	55
2.4. Особливості архітектурно-планувальної організації модульного високощільного житла	59
2.5. Принципи архітектурно-планувальної організації модульного високощільного житла	61
ВИСНОВКИ ДО ДРУГОГО РОЗДІЛУ	64
РОЗДІЛ 3	67
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ АРХІТЕКТУРНО-ПЛАНУВАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ	
МОДУЛЬНОГО ВИСОКОЩІЛЬНОГО ЖИТЛА	67
3.1. Аналіз та узагальнення результатів дослідження архітектурно-планувальної організації модульного високощільного житла	Ошибка! Закладка не определена.
3.2. Критерії вибору місця розташування архітектурно-планувальної організації модульного високощільного житла	67
3.3. Функціональне зонування та моделювання архітектурно-планувальної організації модульного високощільного житла	69
ВИСНОВКИ ДО ТРЕТЬОГО РОЗДІЛУ	80
РОЗДІЛ 4	АРХІТЕКТУРНО-
ПЛАНУВАЛЬНЕ РІШЕННЯ ЦЕНТРУ ТВОРЧОСТІ.....	82
4.1. Вихідні дані для проектування	82
4.1.1. Природно-кліматичні особливості ділянки забудови	82
4.1.2. Геодезичні та гідрогеологічні дані.....	86
4.2. Розташування будівлі в системі міста	86
4.2.1. Містобудівна ситуація.....	86
4.2.2. Навколишня забудова.....	88
4.2.3. Наявні транспортні зв'язки.....	91
4.2.4. Існуюча інфраструктура, об'єкти обслуговування системи розселення.....	92
4.3. Генеральний план	92
4.4. Архітектурно-планувальне рішення	Ошибка! Закладка не определена.

4.4.1.	Архітектурна ідея об'єкту проектування.....	Ошибка! Закладка не определена.
4.4.2.	Функціонально-планувальна організація об'єкту проектування.....	Ошибка! Закладка не определена.
4.4.3.	Об'ємно-просторова організація об'єкту проектування	Ошибка! Закладка не определена.
4.5.	Зовнішнє опорядження будівлі.....	Ошибка! Закладка не определена.
4.6.	Внутрішнє опорядження будівлі.	Ошибка! Закладка не определена.
4.7.	Протипожежні заходи	Ошибка! Закладка не определена.
	ВИСНОВКИ ДО ЧЕТВЕРТОГО РОЗДІЛУ	Ошибка! Закладка не определена.
	РОЗДІЛ 5.....	Ошибка! Закладка не определена.
	КОНСТРУКТИВНЕ РІШЕННЯ ОБ'ЄКТА ПРОЕКТУВАННЯ.....	Ошибка! Закладка не определена.
5.1.	Загальні характеристики конструктивного рішення.....	Ошибка! Закладка не определена.
5.1.2.	Фундаменти, цоколь, їх конструктивне рішення.	Ошибка! Закладка не определена.
5.1.3.	Стіни та перегородки.....	Ошибка! Закладка не определена.
5.1.4.	Перекрыття та підлоги	Ошибка! Закладка не определена.
5.1.5.	Вертикальні комунікації.....	Ошибка! Закладка не определена.
5.1.6.	Покрівля.....	Ошибка! Закладка не определена.
5.2.	Загальні характеристики технічних рішень.....	Ошибка! Закладка не определена.
5.2.2.	Опалення та вентиляція та їх конструктивне забезпечення..	Ошибка! Закладка не определена.
5.2.4.	Водопостачання і водовідведення	Ошибка! Закладка не определена.
5.2.5.	Електропостачання.....	Ошибка! Закладка не определена.
	РОЗДІЛ 6.....	Ошибка! Закладка не определена.
	ІКТ ТА BIM-МОДЕЛЬ ОБ'ЄКТА ПРОЕКТУВАННЯ.	Ошибка! Закладка не определена.
	ВИСНОВКИ ДО ШОСТОГО РОЗДІЛУ	Ошибка! Закладка не определена.
	ОХОРОНА НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА	Ошибка! Закладка не определена.
7.1.	Визначення факторів екологічної небезпеки модульного високощільного на стан навколишнього середовища.....	Ошибка! Закладка не определена.
7.2.	Аналіз впливу техногенних чинників від модульного житла підвищеної щільності на навколишнє природне середовище (шумове, електромагнітне, хімічне)	Ошибка! Закладка не определена.
7.3.	Заходи щодо охорони навколишнього середовища при будівництві об'єкту	Ошибка! Закладка не определена.
	ВИСНОВКИ ДО СЬОМОГО РОЗДІЛУ	Ошибка! Закладка не определена.
	РОЗДІЛ 8.....	Ошибка! Закладка не определена.
	ОХОРОНА ПРАЦІ ТА БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ	Ошибка! Закладка не определена.
8.1.	Небезпечні та шкідливі чинники при організації модульного високощільного житла	Ошибка! Закладка не определена.
8.2.	Організаційні та технічні заходи по усуненню небезпечних та шкідливих виробничих чинників. Захист та зниження шкідливих речовин.	Ошибка! Закладка не определена.
	ВИСНОВКИ ДО ВОСЬМОГО РОЗДІЛУ	Ошибка! Закладка не определена.
	ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ.....	Ошибка! Закладка не определена.
	СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	95
	Додаток А.....	Ошибка! Закладка не определена.
	Копії публікацій.....	Ошибка! Закладка не определена.
	Додаток Б. Фотофіксація	Ошибка! Закладка не определена.
	Додаток В. Альбом креслень	Ошибка! Закладка не определена.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ПОЗНАЧЕНЬ, СКОРОЧЕНЬ, ТЕРМІНІВ

°С – одиниця виміру температури – Градус Цельсія

га – одиниця виміру площі – гектар

ДБН – Державні будівельна норми

КПО – коефіцієнт природної освітленості

м – одиниця виміру – метр

м. – місто

м² – одиниця виміру площі – метр квадратний

м³ – одиниця виміру об'єму – метр кубічний

мм – одиниця виміру – міліметр

Рис. – рисунок

пн – орієнтація відносно сторін горизонту, північний напрям

пд – орієнтація відносно сторін горизонту, південний напрям

зх – орієнтація відносно сторін горизонту, західний напрям

сх – орієнтація відносно сторін горизонту, східний напрям

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ, СКОРОЧЕНЬ, ТЕРМІНІВ

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Соціально-економічний розвиток суспільства призвів до виникнення проблеми нестачі місць відпочинку та розвитку населення. Наразі **організація просторів** для проведення вільного від роботи та навчання часу **базується на застарілих підходах, що може** стримувати творче самовираження і обмежувати креативну діяльність людини. Оскільки в центральних частинах міста сконцентровано безліч ділянок, **які** знаходяться в неробочому стані, одним із ефективних способів вирішення даної проблеми є створення архітектурного середовища сучасних центрів творчості в умовах **реновації** історичної забудови.

Розглядом світових тенденцій формування архітектурного середовища сучасних центрів творчості займались чимала кількість архітекторів: Ковальков В. Г. та Безродний П. П. досліджували проектування інтер'єрів клубів та Будинків культури; Мезенцев Б. С. створив багато типових та експериментальних проєктів будинків культури, клубів та видовищних закладів. Дослідник архітектури Ігор Однопозов зібрав описи та фотографії радянських будинків культури в наукову монографію. Уваги потребують результати діяльності таких архітекторів, як: Вольф де Прікс, Лорд, Ек і Сарджент, Стівен Холл, Каррильо да Граса, Альваро Ернандес Фелікс, Надя Ернандес Фелікс та Альфонсо Мальдонадо Очоа.

Розгляд інформаційних джерел свідчить, що сучасна інфраструктура переважної більшості міст в аспекті наявності необхідних функціональних елементів **і просторів** не задовільняє потреби населення у місцях відпочинку та проведення вільного часу, зокрема **творчої діяльності**, а відсутність теоретичних засад щодо формування відповідного архітектурного середовища не дозволяє успішно та обґрунтовано створювати центри творчості як новітні типологічні комплекси. Дані обставини **спонукають** архітекторів та урбаністів до розробки теоретичних засад архітектури творчого спрямування та відповідних методичних рекомендацій щодо **впровадження** принципів

формування архітектурного середовища сучасних центрів творчості в умовах історичної забудови.

Дане магістерське дослідження, що має тему **«Принципи формування архітектурного середовища сучасних центрів творчості в умовах історичної забудови»**, спрямоване на усунення проблем із типологічною ідентифікацією центрів саморозвитку населення та використання експлуатаційних можливостей закинутих міських територій.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дана випускова магістерська дисертація виконана на кафедрі архітектури ФАБД НАУ відповідно до чинного Навчального плану підготовки майбутніх магістрів архітектури та у межах науково-дослідної тематики кафедри архітектури.

Метою магістерського дослідження є розробка та теоретичне обґрунтування принципів формування архітектурного середовища сучасних центрів творчості в умовах історичної забудови задля створення нової типологічної категорії будівель та їх комплексів.

Згідно з метою дослідження поставлено такі **завдання**:

- 1) *вивчити* сучасний стан досліджуваної проблеми та *окреслити* подальше спрямування дослідження;
- 2) *реалізувати* структурно-змістовий аналіз теми дослідження і *уточнити* її поняттєво-термінологічний апарат;
- 3) *окреслити* основні фактори впливу на формування архітектурного середовища сучасних центрів творчості в умовах історичної забудови;
- 4) *виявити і охарактеризувати* особливості формування архітектурного середовища сучасних центрів творчості в умовах **реновації** історичної забудови;
- 5) *сформувати принципи* утворення архітектурного середовища сучасних центрів творчості **зокрема шляхом реновації** історичної забудови;
- 6) *розробити і теоретично обґрунтувати* методичні рекомендації щодо архітектурно-планувального формування середовища сучасних центрів творчості в умовах історичної забудови та експериментально апробувати їх.

Об'єктом дослідження є архітектура сучасних центрів творчості в умовах історичної забудови.

Предметом дослідження є архітектурне середовище сучасних центрів творчості.

Методи дослідження:

Теоретичні: аналіз літературних джерел та узагальнення здобутої інформації, вивчення архітектурно-будівельної ретроспективи, метод синтезу, метод індукції, метод дедукції, графоаналітичний метод, структурно-функціональне та графічне моделювання.

Емпіричні: спостереження за предметом та об'єктом дослідження, анкетне опитування, співставлення, метод аналогій, порівняльний аналіз, експериментальне проектування.

Наукова новизна отриманих результатів:

вперше:

- виявлено і охарактеризовано особливості формування архітектурного середовища сучасних центрів творчості в умовах історичної забудови;

- визначено і теоретично обґрунтовано принципи архітектурно-планувальної організації сучасних центрів творчості в умовах історичної забудови;

вдосконалено:

- методика формування архітектурного середовища сучасних центрів творчості в умовах історичної забудови;

одержали подальший розвиток:

- підходи щодо формування архітектурного середовища сучасних центрів творчості **шляхом реновації** історичної забудови;

Практичне значення отриманих результатів. Розроблено науково обґрунтовані та практично апробовані методичні рекомендації щодо формування архітектурного середовища сучасних центрів творчості в умовах історичної забудови.

Матеріали, результати та висновки роботи можуть бути використані:

- при формуванні центрів творчості та культури як нових типологічних елементів у структурі історичного середовища;
- для доповнення і уточнення чинних нормативних документів;
- у подальших наукових дослідженнях щодо формування комплексів творчого спрямування в архітектурному та містобудівному плануванні.

Особистий внесок: Основний зміст роботи висвітлений у 3-х публікаціях із співавторством доц. Бармашиною Л. М. У доповідях та публікаціях були розглянуті такі результати дослідження:

- просторову організацію центрів творчості як важливий аспект розвитку міського середовища;
- методи візуального вирішення фасадів центрів творчості;
- засоби ре~~но~~вації промислових об'єктів під центри творчості.

Апробація результатів дослідження. Результати даного магістерського дослідження доповідалися:

1. на XI Міжнародній науково-практичній конференції "Архітектура та екологія" (м. Київ, 2020р.);
2. на XXI Міжнародній науково-практичній конференції здобувачів вищої освіти "Політ. Сучасні проблеми науки" (м. Київ, 2021р.);
3. На IV Міжнародній науково-практичній конференції "KAZGOR DAY 2021" (м. Алмати, 2021р).

Структура і обсяг роботи. Дисертація складається із вступу, восьми розділів, висновків за розділами, загальних висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг роботи – ___ сторінки, основний текст становить ___ сторінок, вміщає в себе ___ рисунків, _ таблиць. Додатки знаходяться на ___ сторінках. Список використаної літератури складає ___ найменування.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА АРХІТЕКТУРНО-ПЛАНУВАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ СУЧАСНИХ ЦЕНТРІВ ТВОРЧОСТІ В УМОВАХ ІСТОРИЧНОЇ ЗАБУДОВИ

Міське середовище, сформоване протягом сторіч, має свої особливості, адже **створюючи** поселення, забудовники не звертали увагу на перспективний розвиток територій. *Під час зведення будівель різного функціонального призначення враховувалось лише вигідне розташування та часу, і про майбутнє використання даного виду будівлі не йшло мови. Але час змінюється і разом з цим змінюються так звані міські пейзажі.*

Наразі задля того, аби побудувати певну будівлю, забудовник повинен враховувати **цілу низку чинників**: історичне минуле району; розташування будівлі по відношенню до червоних; зелених та блакитних ліній; сучасні проблеми населення та майбутні потреби в аспекті технологій, що швидко розвиваються.

Ще однією проблемою новітніх міст, а особливо мегаполісів є питання нестачі територій, і з кожним роком ця проблема все більше загострюється. Розширення території міст вже не є вигідним і раціональним процесом, тому все більше загострюється увага до промислових ділянок, **які вже не використовуються за призначенням**. Однак знесення старих будівель може **призвести до значних матеріальних втрат**, тому вкрай необхідна **поява технології**, яка забезпечить найбільш доцільну переорієнтацію **виробничих осередків** та дозволить, наприклад, перевернути стару закинуту ділянку в новітній культурний центр, зберігаючи при цьому історичну та архітектурну пам'ять району.

В архітектурній частині дисертації висвітлено сутність ключових понять, на яких базується дослідження, розглянуто ретроспективу **трансформації** історично сформованих ділянок міського середовища, висвітлено типологічні поняття та парадигми, переглянуто та узагальнено вітчизняний та закордонний

досвід формування центрів творчості в структурі історично сформованого середовища.

1.1 Структурно-змістовий аналіз теми дослідження

Сучасний розвиток архітектурно-просторового середовища об'єктивно спрямований на проектування та будівництво багатофункціональних об'єктів: просторів і територій; будівель; споруд; комплексів; архітектурно-дизайнерських елементів тощо. При цьому вся нормативна система орієнтована на застарілі підходи, засновані на ортодоксальній функціональній диференціації типології будівель, яка не передбачає інтеграції функцій. Назріло формування нової типологічної парадигми.

Після переходу від індустріальної епохи розвитку міст до інформаційної виникло таке поняття, як мультикультуралізм. Відбулася трансформація людської свідомості та певних цінностей, при цьому новітні архітектурні споруди почали проектувати та зводити відповідно до світових тенденцій і потреб населення. Архітектурно-просторова організація культурних комплексів як інтегрованих архітектурних просторів має формуватися на основі нових наукових підходів та нової типології. Головна особливість даного дослідження і аналізу архітектурно-планувальної організації центрів творчості полягає в їх розгляді як однієї структурно-типологічної одиниці, яка містить цілий ряд функціонально-просторових елементів, також у логічній інтеграції новітньої споруди в структуру історично сформованої місцевості певного поселення.

Задля утворення поняттєво-термінологічного фундаменту дослідження проведено пошукову роботу, що базується на структурно-змістовому та лексичному розборі теми даного дослідження. Аналіз структури дослідження дозволяє виключити розгляд сторонніх питань та конкретизувати спрямованість дипломної роботи.

На рис.1.1. наведено ієрархічну систему структурно-змістового аналізу теми магістерської дипломної роботи, що допоможе краще зрозуміти напрями дослідницької роботи.

На рис. 1.2. наведено ієрархічну систему лексичного аналізу теми дослідження, яка конкретизує дослідницьку діяльність та унеможливорює тематичні неточності роботи.

Отже за допомогою структурно-змістового аналізу виявлено і з'ясовано основні поняття та напрями започаткованої магістерської дисертації.

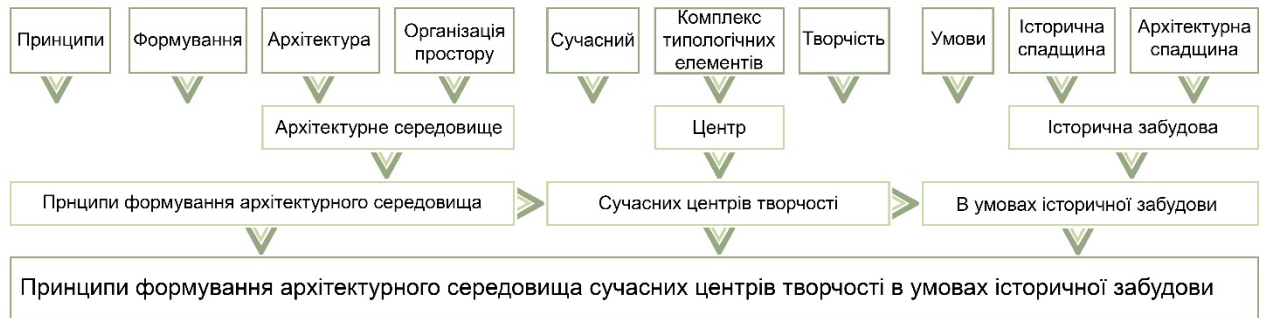

Рис.1.1. Схема структурно-змістового аналізу теми дослідження

Рис.1.2. Схема лексичного аналізу теми дослідження

Принцип – основне положення певної наукової системи, теорії тощо; відмінна ознака або здійснення чого-небудь [1].

Будинок творчості – заклад для відпочинку й творчої праці літераторів, художників, музикантів тощо [2].

Архітектура – мистецтво проєктувати та будувати об'єкти для життя і діяльності людини (будинки, споруди, їх комплекси); художній характер, стиль будівлі [1].

Центр – місце зосередження певної діяльності, керівництва процесом [3].

Комплекс – це сукупність будівель, які пов’язані єдиним задумом і складають єдиний архітектурний ансамбль [4].

Формування – надавання чому-небудь певної форми; надавання чому-небудь завершеності, визначеності [5].

Середовище – соціально-побутові умови, в яких **відбувається життєдіяльність** людини **разом із природним оточенням** [1].

Історична забудова – забудова в межах історичного ареалу населеного **пункту**, яка репрезентує традиційний характер середовища і має значний відсоток об’єктів культурної спадщини [6].

1.2. Ретроспективний аналіз формування сучасних центрів творчості

Історично об’єднання людей за спільними інтересами існувало ще з давніх давен. Щойно люди почали утворювати спільні поселення або держави, виникла необхідність збирати біля себе однодумців, з якими можна було б спілкуватися. Такі утворення існували ще в Давній Греції у формі клубів або в Давньому Римі у вигляді колегій.

Давня Греція

Давньогрецькі клуби були створені задля об’єднання греків за спільними інтересами та цілями. **Спрямування діяльності** в таких об’єднаннях були зазвичай політичні або релігійні. Перші політичні клуби почали з’являтися в період з 448 по 431 роки до н. е., тобто між закінченням Персидських війн та початком Пелопонеської війни. Релігійні ж клуби були зосереджені на поклонінні певному божеству, перше згадування про них було приблизно в 50 році н. е. [12]

Давній Рим

Об’єднання людей за спільними інтересами в Давньому Римі проявляло себе у формі колегіума або колегій. Слово «колегія» або «колега» у буквальному сенсі означало «суспільство», вони функціонували як соціальні клуби або релігійні колективи, члени яких вирішували проблеми **з урахуванням спільних інтересів**. Спільними темами для обговорення охоплювали широкий

спектр напрямків: політичні інтереси; культові практики; професії; торгівлю або громадянські послуги. Соціальні зв'язки, які існували всередині колегій, сприяли впливу на політику та економіку.

Колегії могли працювати як гільдії, соціальні клуби або погребельні спільноти. Юридичні колегії мали певні права, такі як спільна власність, **об'єднана** скарбниця і законні права на адвоката. Створення іншого виду колегій було предметом розгляду центрального римського уряду в 49-44 роках до н. е., хоча ще в 64 році до н. е. всі громадянські колегії були заборонені. [13]

Італія

Культурне життя Італії в XVII-XVIII столітті виражалось у формі «академії», що означало гуртки або збори аристократів за певними інтересами. Такі академії існували не тільки в Римі, а навіть у маленьких містечках. Там збиралися освічені особи, шляхта і містяни.

Мала свою власну академію і королева **Швеції** Христина, **заклад** мав назву «Аркадія» і базував свою діяльність на приємному спілкуванні та цікавому дозвіллі. Діяльність такої академії не мала в собі нічого історично важливого на відмінну від спілки відомого гравера XVIII століття Джованні Баттіста Піранезі – це була художня академія, що зібрала фахівців в одному місці. Така художня спільнота стала прикладом для започаткування багатьох мистецьких академії у різних країнах Європи [14].

Китай

Творчі спільноти були притаманні не тільки європейській культурі, вони існували і на Далекому Сході, де на той час були високорозвинені цивілізації. **Китайська** спільнота мала власний світогляд, цінувала багатовікові традиції і культуру та завжди пропагувала патріотизм.

Відомим на весь Китай був гурток «Вісім шляхетних особистостей (міста) Усін». Його заснував Цянь Сюаня, аристократ, а державний діяч і художник Чжао Менфу пізніше став учнем і близьким другом власника. Чжао Менфу після того, як його країну захопили монголи, прийняв рішення навіки зректись офіційних посад і присвятити своє життя живопису та літературі.

Разом ці дві видатні особистості розробили естетичну програму по збереженню національних творчих традицій в умовах чужоземного панування монголів.

Україна

Одним із перших гуртків в Україні можна вважати гурток «хлопоманів», його створили студенти Київського університету, що мали походження із родин шляхти. Головою гуртка був Володимир Антонович, він очолював коло людей, які бажали національного відродження України. Основою їх діяльності буда допомога Київській громаді, закладання недільних шкіл і навчання народу писемності [26].

У Львові в 1870-х роках працював Академічний гурток, який навіть випускав власний журнал під назвою «Друг». А в 1880-х роках було створено літературний гурток «Плеяда», що був спрямований на аудиторію української молоді. Ініціативу щодо створення даного гуртка взяла на себе Леся Українка разом із братом Михайлом Косачем. Основним направленням діяльності гуртка було, звісно, літературознавча тематика [27].

1922 рік відзначився створенням «Гуртка діячів українського мистецтва», створенням якого займався історик і мистецтвознавець Микола Голубець, участь у створенні прийняли також чимало українських художників та архітекторів. Мета такого зібрання споріднена із метою даного магістерського дослідження – згуртування українських та закордонних діячів мистецтва в одному просторі.

Ще один мистецький гурток було створено студентами Варшавської Академії мистецтв у 1927 році під назвою «Спокій». За часи функціонування гуртка було влаштовано 13 мистецьких виставок і видано чимало художніх альбомів [28].

Подальша доля гуртків перейшла в діяльність дитячого покоління українців. Такі зібрання почали переходити до позашкільної діяльності дітей, а доросле населення перестало знаходити інтерес у даному виді діяльності.

Схема аналізу гурткової діяльності наведено на рис.1.3.

Рис.1.3. Схема ретроспективного аналізу розвитку гуртків

Центри творчості в сучасному розумінні виникли не відразу, вони пройшли довгий шлях становлення як окремого типологічного елемента архітектури. Центри творчості або творчі комплекси можна охарактеризувати як сукупність багатьох видів позашкільної діяльності (для дітей) та місцями відпочинку для дорослих.

Перші форми позашкільної освіти, вважається, що виникли в процесі педагогічної діяльності Шляхетського кадетського корпусу в Петербурзі, який був заснований у формі літературного гуртка в 30-х роках XVIII ст. Там збиралися любителі поезії, та навіть було створено один із перших аматорських театрів [7].

Активне формування різного роду гуртків почалося в кінці XIX ст., наприклад, у Харкові в 1895 році відкрився дитячий парк для ігор. У Москві в 1904 році започатковано перший будинок для народної діяльності міста, там організували дитячий клуб, що за своєю діяльністю нагадував станцію юних техніків.

В історії України активне започаткування та дієздатність гуртків почалося після революційних подій у 1917 році. Для творчої реалізації дітей почали створювати перші центри позашкільної освіти. Вони займались різними видами діяльності на базі гуртків, секцій, клубів тощо, а керували процесом комсомольці. В період 1917-1920 років навіть створили Департамент

позашкільної освіти, звідки і почалося формування нових типологічних об'єктів, яких раніше не існувало.

Влада все більше уваги почала приділяти зайнятості дітей та приводила політику боротьби із недогляданістю дітей. Особливо в післявоєнні роки потрібно було відновити культурний розвиток суспільства і вивести творчий та інтелектуальний рівень суспільства на вищі ланки. Почали поширюватись не тільки літературознавчі та театральні гуртки, з'явилися також гуртки, що були пов'язані з художнім, прикладним та музичним мистецтвом.

У середині 20-х років ХХ ст. набули офіційного статусу перші позашкільні заклади, що базували свою роботу на технічній та сільськогосподарській діяльності. У гуртках можна було прослідкувати не лише саму діяльність, а й побачити її результати **у вигляді дитячих робіт**. Зважаючи на всі зміни, можна простежити також, що роботи набули ідейного замислу і містили явний або прихований сенс.

З 1920 по 1936 роки було створено цілий ряд позашкільних закладів. Харків (перша столиця), 1920 рік – відкрито перший дитячий театр, 1925 рік – перша біологічна станція (в подальшому Республіканська станція юних натуралістів). Перша дитяча технічна станція почала діяти в 1927 році, а в 1931 році розпочала свій шлях Республіканська дитяча екскурсійно-туристична станція [8].

В Українській історії розвитку позашкільної освіти 1934 рік виявився продуктивним. У будинку ВУЦВКу було створено Палац піонерів і жовтенят, там створили лабораторії, фізкультурний зал, музичні класи, студії, зимовий сад, кімнати для ігор і, навіть, бібліотеку, книжковий фонд якої складав 100 тисяч томів. Слідом за цим після 1935 року в Полтаві, Донецьку, Вінниці і багатьох інших містах було відкрито так звані Палаці піонерів. Саме після цих подій палаци для позашкільної освіти набули популярності **та** відігравали важливу роль у житті суспільства та становленні дітей як особистостей [9].

У подальшому система позашкільної освіти та гуртків була фундаментом ідеології виховання, вважалось, що такий вид роботи є одним із найважливіших

етапів виховання дітей та молоді. Якщо говорити за роки незалежності України, то з 1991 року позашкільний розвиток стає ще більш популярним серед народу. Весь процес освіти та самоідентифікації особистості припадав саме на додаткову освітню діяльність [10].

Середина 90-х років ХХ століття відзначилася низкою постанов **щодо** побудови стратегії розвитку закладів позашкільного та додаткового виховання, та вирішилось питання управління такими закладами. З'явилися нові типи закладів – культурно-освітні центри, які об'єднували функції загальноосвітніх шкіл та закладів культури:

- дитячі музичні школи;
- дитячі художні школи;
- музеї;
- бібліотеки;
- центри християнської культури;
- комп'ютерні клуби;
- телестудії;
- відеостудії;
- фотостудії;
- військово-спортивні заклади;
- спортивно-технічні заклади.

Мали суттєвий вплив на заклади позашкільної освіти також закріплення за ними статусу складника неперервної освіти в 1996 році та прийняття Закону України «Про позашкільну освіту» в 2000 році. Результатом **такого** «узаконення» стало:

- формування багаторівневої системи позашкільної освіти;
- класифікація гуртків, груп та інших творчих об'єднань за трьома рівнями – початковий, основний, вищий;
- розширення мережі позашкільних навчальних закладів;
- створення закладів нового типу;

- профілізація закладів;
- розгортання нових напрямів позашкільної освіти;
- модернізація навчально-виховного процесу;
- деідеологізація позашкільної освіти;
- диверсифікація джерел фінансування позашкільної освіти за

рахунок альтернативних законних джерел фінансування [11].

Рис. 1.4. Схема ретроспективного аналізу розвитку центрів творчості на території України

1.3. Зарубіжний та вітчизняний досвід архітектурного проектування центрів творчості

США

Середня школа №9 візуального та сценічного мистецтва у Лос-Анджелесі

Середня школа мистецтв округу Лос-Анджелес шукала прихисток для **викладання та** втілення в життя образотворчого **й** сценічного мистецтва. Саме тому архітектор Вольф Прікс разом із компанією Соор Himmelblau спроектували школу мистецтв для творчого самовираження талановитих людей.

На території кампусу середньої школи **розміщено** три скульптурні будівлі: вежа мистецтв, громадський вестибюль і бібліотека в центрі.

Приміщення для чотирьох видів мистецтв (візуальне, сценічне, музичне і танцювальне) складається із чотирьох окремих академій. Близько 1800 студентів можуть використовувати простір класів, студій та адміністративних приміщень. Загальні простори згруповано **навколо** двору школи – це і бібліотека, і громадський театр сценічних мистецтв на 950 місць, і кафетерій, і

адміністративні приміщення, і наукові класи із просторами під відкритим небом (рис. 1.5).

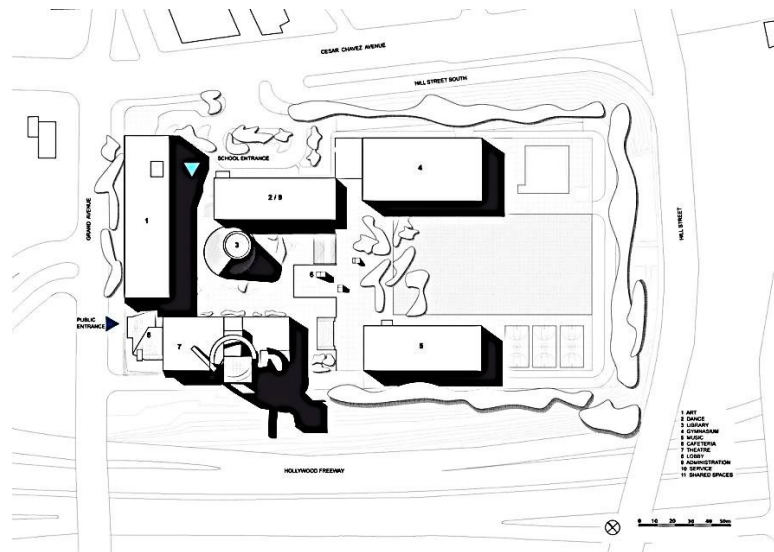

Рис.1.5. Генеральний план комплексу Школи мистецтв №9

Театральний комплекс містить в собі такі приміщення і простори:

- вестибюль;
- головна зала з оркестровою ямою;
- сцени;
- амфітеатр під відкритим небом зі сценою (рис.1.6).

Рис.1.6. Візуальне зображення амфітеатру під відкритим небом і сценою Школи мистецтв №9 (Лос-Анджелес)

Театр на 950 глядачів дозволяє студентам вивчити всі технічні аспекти роботи на професійній сцені і разом з тим відкритий для публіки і виступів. Вежа зі спіралевидним пандусом у формі цифри 9, розташована на вершині мансарди театру, слугує презентаційним знаковим витвором мистецтва. Всередині башти розташовано приміщення для заходів, конференцій і виставок із видом на місто.

Бібліотека як символ навчання і освіти має форму похилого усіченого конусу і розміщена в центрі шкільного двору. Чотири класні будівлі утворюють периметр внутрішніх дворів школи. Функціональні блоки містять по одній академії, а також загальні навчальні та адміністративні приміщення. У кожній будівлі є центральний коридор, який одночасно слугує виставковою галереєю. Грандіозні відкриті сходи шириною 24 м ведуть прямо до внутрішнього двору школи з конічною бібліотекою в центрі, театром і вежею на задньому плані. Головний вхід символічно створює умови для того, щоб учні познайомилися з цією школою як з вирішальним етапом в їх житті та освіті.

Вибір кольорів у проекті є не випадковим і являє собою невід'ємну частину проекту. Три скульптурні форми - вежа, вестибюль і бібліотека – облицьовано нержавіючою сталлю, що піддалась піскоструменевій обробці. Їхня поверхня, що м'яко відбиває світло, підкреслює скульптурну якість будівель і відрізняє їх від решти кампусу. З міркувань акустики конструкційним матеріалом для екстер'єру театру було обрано відкритий бетон. Його візуальна тяжкість і відсутність отворів створюють потужну абстрактну форму, в прихованому інтер'єрі якої можна знайти місце для особливих заходів. Будівля образотворчого мистецтва, розташована вздовж Гранд-авеню, елегантно облицьована алюмінієвими панелями з темно-сірим порошковим покриттям і підкреслена фасадом з неправильними круглими вікнами [15].

Camp Twin Lakes Treehouse

Кампус Twin Lakes розташовано за 80 кілометрів на схід від Атланти і призначено для дітей із обмеженими можливостями у пересуванні. Лорд, Ек і Сарджент розробили концепцію табору ще в 1990-х роках, а оновили

генеральний план у 2007 році. Метою такого кампусу було перш за все утворити біля двох озер пішохідні доріжки для інвалідів на візках, одна із яких веде до «дикої сторони» із будиночком на дереві, де відвідувачі змогли б спілкуватися з природою. Будинок на дереві розміщено на схилі недалеко від кінця природної стежки. Діти в інвалідних візках заходять через вигнуту дерев'яну доріжку і опиняються на терасі будинку, приблизно в 4,5 метрах над рівнем землі з видом на одне із озер кампусу. Фундамент будинку складається з ряду дерев'яних стовпчиків, які з'єднані між собою системою бетонних балок на нижньому рівні, які стабілізують стовпи. Будівля містить один основний простір восьмикутної форми в центрі, що використовується **здебільшого** для екологічної творчості та ремесел. Інший простір із вбудованими сидіннями утворює дугу близько 270 градусів і використовується для гри на барабанах. Менший простір використовується для оповідання історій і занять в невеликих групах. Два інших приміщень, які примикають **до основного простору**, - це підсобне приміщення і кімната для персоналу. У сукупності основна внутрішня кімната і чотири менших приміщення, а також вид на верхній рівень, відомий як пташине гніздо (тому що він розташований серед гілок великого дуба) складають 112 **м²** закритого простору, оточеного криною терасною площею 56 **м²**. У закритій зоні знаходяться вікна від підлоги до стелі з двошаровими перегородками (рис. 1.7).

Рис.1.7. Інтер'єр Кампусу Twin Lakes Treehouse

Будинок на дереві та прилегла територія спроектовані з урахуванням екологічних вимог і містять такі приміщення:

- зелений сад на даху площею 158 м²;
- фотоелектричну сонячну батарею з восьми модулів потужністю 1,4 кіловат **для забезпечення** будинку на дереві трьома вентиляторами і джерелом постійного струму;
- два туалети сухого компостування біля будиночка на дереві;
- мідні ринви біля головного входу в будиночок **для відведення** дощової води, яка тече з мідного жолоба над дверима.

Отже, будиночок на дереві - це ідеальний освітній і простір для дітей з особливими потребами, що дозволяє досліджувати варіанти сталого розвитку, а також чудове місце для ігор [16].

Art Building West

Новий об'єкт образотворчого мистецтва для Школи історії мистецтв Університету Айови передбачає 11 706 м² простору в стилі лофт для відділів кераміки, скульптури, металів, фотографії, друку і 3D-мультимедіа. Містить студії для аспірантів, студії та офіси для викладачів і співробітників, а також приміщення для галерей. Будівля замінює оригінальну художню будівлю 1936 р., яку було сильно пошкоджено під час повені в червні 2008 р. Зв'язок між усіма відділеннями полегшується вертикальною вирізкою великих відкритих плит перекриття. Учні можуть бачити, що відбувається на цих майданчиках, **це** спонукає їх спілкуватися і зустрічатися. Подальше **візуальне** об'єднання **полегшують** скляні перегородки уздовж стін студії. Сходи слугують вертикальними соціальними комунікаціями, а коридори – горизонтальними приміщеннями для зустрічей. Сходи мають форму, **яка** сприяє зустрічам, взаємодії та **спілкуванню**. Деякі сходи закінчуються просторими майданчиками зі столами і стільцями, інші ведуть в лаунж-зони з диванами [17].

Мексика

Школа пластичних мистецтв

Мистецька спільнота Оахаки грає ключову роль у створенні сучасних ідеальних просторів для виставок і навчання мексиканському мистецтву. Установи, що забезпечують необхідну інфраструктуру, влаштовано таким чином, щоб оптимізувати свої ресурси і перетворити Оахака в важливий мистецький центр. **Архітектурне рішення** Школи пластичних мистецтв Автономного університету Беніто Хуарес де Оахака **створює умови** для навчання **всім видам мистецтв і забезпечує** збереження зелених насаджень кампусу **в одному просторі**. Схили є продовженням рослинності, з якої, здається, виходять класи, створюючи враження насипів, схожих на примітивне зображення піраміди.

Комплекс орієнтовано на північний схід, який вважається ідеальним для природного освітлення класних кімнат (рис.1.8) [18].

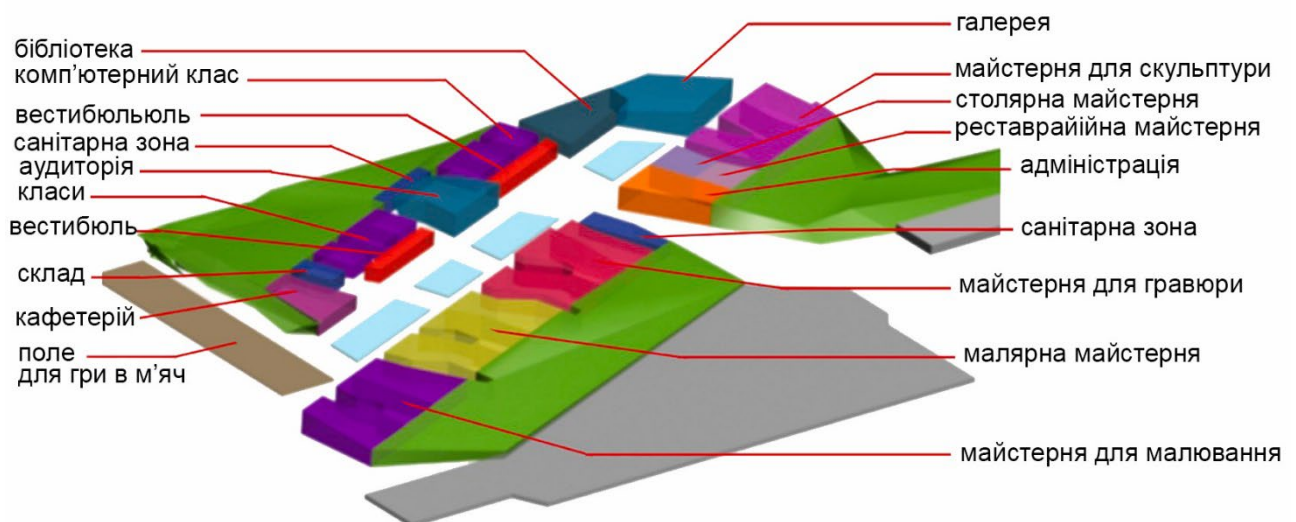

Рис.1.8. Схема функціонального зонування Школи пластичних мистецтв

Шотландія

Школа мистецтв Глазго

Steven Holl Architects у співробітництві з JM Architects виграли серед 150 учасників у міжнародному конкурсі на проєкт нової будівлі Школи мистецтв Глазго, що має розташовуватись навпроти знаменитої пам'ятки і визначного місця Гарнетхілла Чарльза Ренні Макінтоша в центрі Глазго. «Відбіркова комісія вирішила, що робота Steven Holl Architects демонструє поетичне використання світла, і їх робота показує виняткове творче бачення, масштаб

амбіцій, глибоку ясність і шанобливе суперництво за будівлю Mackintosh Building. Будівля складається зі студійних просторів, оформлених за рахунок світла і пов'язаних «ланцюгом зв'язку», який сприяє творчому контакту. Він є центральним елементом роботи школи. Рівень вулиці відкриє з'єднання школи і міста. Передбачувана оболонка будівлі - це 100% перероблене скло з інтелектуальною сонячною камерою, яка щороку збирає тепло взимку і охолоджує влітку (рис. 1.9).

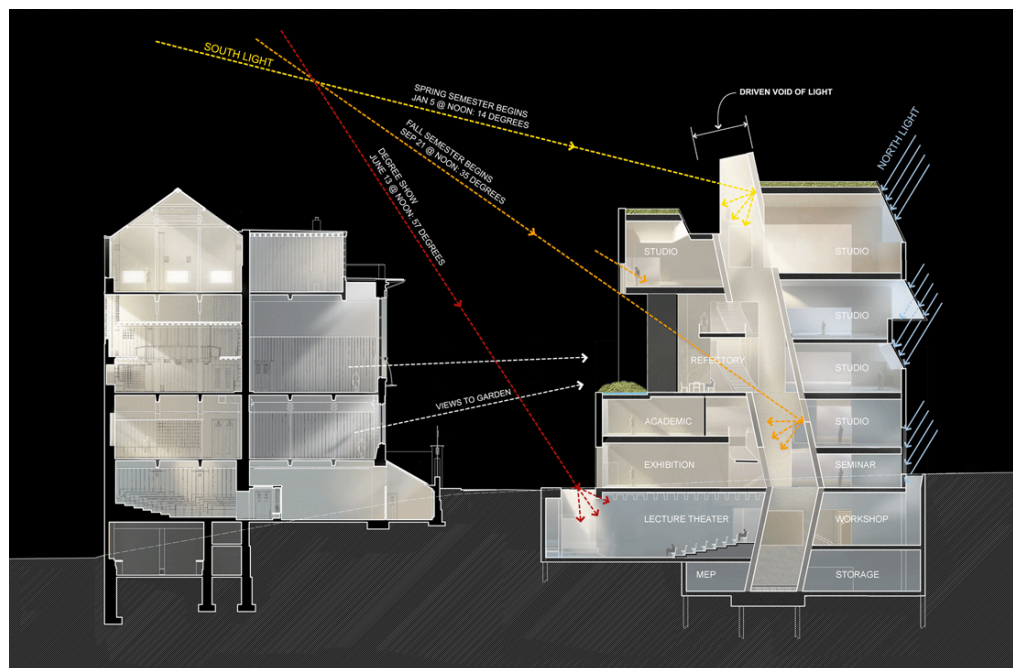

Рис.1.9. Схема розрізів будівлі Школи мистецтв Глазго

Однією з основних цілей дизайну було привнести в будівлю якомога більше природного світла, тому Хол створив три циліндричних світлових промені, які він назвав «керованими порожнинами», які простягаються вниз від даху до підвалу. Основним принципом проектування кампусу було створення нової, спеціально побудованої навчальної будівлі, в якій розміщуватиметься широкий спектр студій і навчальних приміщень для Школи дизайну, а також майстерні, лекційні приміщення, загальні студентські зони і виставкові простори для школи в цілому, а новий центр – для відвідувачів [19].

Португалія

Школа музичного та декоративно-прикладного мистецтва у м.Лісабон

Найяскравішою заявою цього проекту було створення зовнішнього простору - великого внутрішнього двора, покритого травою, - облаштованого по периметру, який поступово збільшується у висоту і захищає його від зовнішнього шуму. У міру того, як верх будівлі полого підіймається вгору, кімнати поступово стають вище, від невеликих класних кімнат, призначених для інструментів, які видають слабший звук (наприклад, флейти), до великих кімнат, призначених для ударних інструментів. Зовні школа представляє собою майже сліпий об'єм за винятком кутів, де великі скляні поверхні змушують будівлю ніби вибухнути зсередини. Всі громадські місця і великі приміщення були побудовані на нижніх поверхах. Глядацька зала - це основний простір будівлі, у якій міститься 448 чоловік. Хоча це в основному навчальний простір, він має бути готовий для проведення музичних вистав найвищого рівня, і тому акустичні вимоги до нього дуже високі. Форма являє собою дерев'яну мушлю.

На додаток до навчальних приміщень є безліч кімнат різних розмірів і ще одна (менша) аудиторія. Величезна «лоджія», що оточує її, служить вільним простором для майбутніх прибудов до школи. Бібліотека, кафетерій, офісні приміщення та приміщення для персоналу займають південну частину цього поверху. Використання бетону в якості основного будівельного матеріалу було простим способом досягнення високого рівня акустичної стійкості та ізоляції. Підлога в кімнатах дерев'яна. Вона вібрує [20].

Франція

Спортивно-розважальний центр в Сен-Клу

Ця будівля всім своїм виглядом виражає емоцію впевненості в собі. Якщо залишити позаду ряд шикарних приватних будинків у традиційному паризькому стилі з парадними сходами і платанами, можна зіткнутись віч-на-віч із будівлею, що виглядає монументально і в той же час по-дитячому просто. Така споруда навіює щасливі спогади про дитячу іграшку.

Своєю життєрадісністю будівля сильно контрастує з міською забудовою, в якій вона розташована, за новим житловим кварталом, поруч з неоосманськими офісами і дитячими садами в аналогічному стилі. Вона

перегукується із фасадом дитячої школи 1930-х років. Що стосується сусідньої дитячої школи 1970-х років, вона зберігає очевидну близькість до неї з точки зору форм тільки для того, щоб посилити сприйняття архітектури.

Будівля використовує кольори дуже відкрито і наполегливо, з широкою палітрою від червоного до зеленого, від жовтого до рожевого і оранжевого. Ці кольори покривають фасад широкими смугами. У середині систематично повторюються одні й ті ж кольори для кращого сприйняття архітектурних форм та конструкцій (рис. 1.10).

Рис.1.10. Колірне рішення Спортивно-розважального центру в Сен-Клу.

Колірне кодування **як засіб просторової орієнтації** для дітей раннього віку допомагає знаходити **відповідність зовнішніх і внутрішніх просторів**. Це певне відлуння кодексів вуличної культури для тих, хто повзає по найкрутішій критій стіні для скелелазіння у Франції або тренується на поп-фехтувальних рядах нижче!

Будівля являє собою ряд просторів для **різних** занять (спортзал, стіни для скелелазіння, розважальний центр, відкритий майданчик), огорнутих бетонною стрічкою, що забезпечує єдність цілого. **Конструктив здебільшого** складається зі збірних бетонних несучих панелей. Литий і тонований залізобетон контрастує з пофарбованими поверхнями ламінованих панелей. Головний фасад виконано з тонованого скла з переходом кольору від червоного до зеленого. Решта - 3 фасади більш однорідні, але теж пофарбовані. Отвори в

дах і скляних фасадах забезпечують максимальне природне освітлення і обмежують споживання електроенергії. Фасади з тонованого скла забезпечують хороший захист від сонця, що заходить, і звичайно ж, вся гаряча вода нагрівається сонячними батареями [21].

Німеччина

Бібліотека під відкритим небом у Східній Німеччині

Karo Architekten у співпраці з місцевими жителями Магдебурга, Німеччина, створили публічну бібліотеку і культурний центр під відкритим небом, а також відродили громаду. У громадському центрі книги можна брати і залишати цілодобово. Щоб використовувати книгу, жителі просто «підходять до закутку і дістають фоліант». Оскільки членство не потрібно, немає ніяких перешкод для доступу до книг.

Будівля включає в себе зелені насадження і перероблений фасад старого складу. Місцева спільнота з самого початку допомогла розробити дизайн і брала участь у його втіленні. Дизайн починався як «модель 1:1 з півних картонних коробок», а пізніше був доопрацьований Karo Architekten. Фірма вбудувала в фасад бібліотеки частини знесеного складу. На зеленій площі також є кафе для читання і сцена для заходів місцевої громади.

Південний схід Магдебурга відноситься до тих міських районів у Східній Німеччині, які характеризуються закинутими промисловими підприємствами і складами. Постіндустріальний міський пейзаж із високим рівнем безробіття і показником вакансій до 80%. Просторово незайманий центр міста стоїть майже повністю порожнім. Його образ формують заклеєні вітрини магазинів і складів. Такі реалії послужили відправною точкою для урбаністичного експерименту. Спогади, історія та оповідання послужили фоном для «повторного використання» покинутого простору.

В якості ще однієї комунальної функції включена сцена. Вона використовується початковою школою для театральних постановок, а також для публічних читань, для концертів місцевих молодіжних груп та інших культурних і громадських заходів.

Крім соціальних аспектів, архітектурним задумом є повторне використання модерністського фасаду старого складу HORTEN у місті Хамм, який був зруйнований у 2007 році (рис. 1.11) [22].

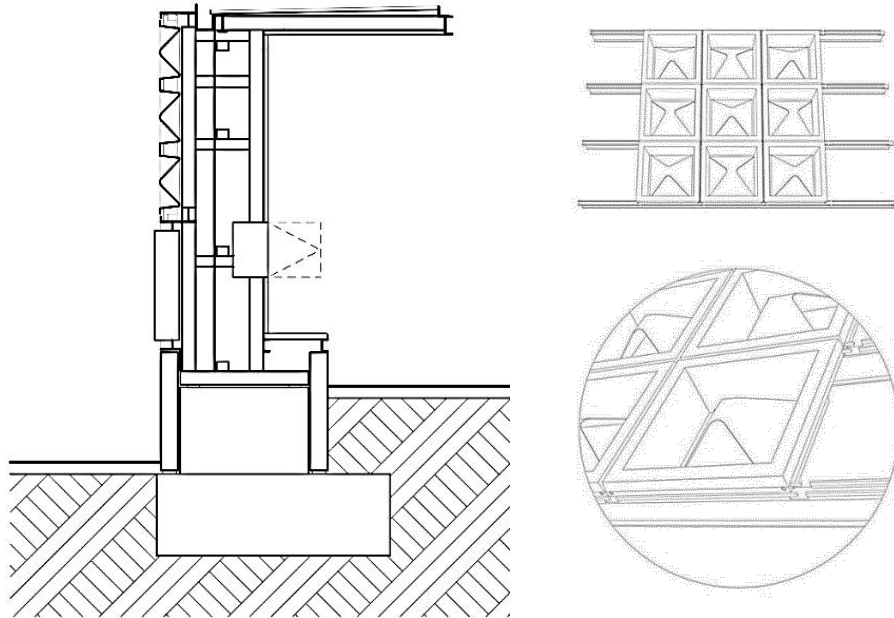

Рис.1.11. Конструктивні елементи Бібліотеки під відкритим небом

Сингапур

Школа мистецтва, дизайну і засобів масової інформації Green Roof в Сингапурському технологічному університеті Наньян

У кампусі Технологічного університету Наньян в Сінгапурі є 5-поверхова школа мистецтва, дизайну та медіа. Вона побудована в 2006 році і розташована в лісистій долині. Дах з покриттям з дерну допомагає знизити температуру покриття і прилеглих територій. Він працює як функціональний простір, як мальовничий відкритий громадський простір з бічними сходами по краю даху.

Згідно з генеральним планом університетського кампусу площею 200 гектарів, місце, де знаходиться Школа мистецтва, дизайну та медіа Наньянського технологічного університету (NTU-ADM), являє собою лісову долину, яку повинні були залишити як зелені легені. Щоб зберегти первинний задум генерального плану, архітектор вирізав середовище проживання з обмежень долини і дозволив ландшафту зіграти вирішальну роль у формуванні будівлі. NTU-ADM - це створення «Не будівлі», що дозволяє первісній зеленій

ділянці розповзатися і колонізувати територію. Ключовою особливістю будівлі є її прозорість і можливість взаємодії як у внутрішніх просторах, так і в зовнішньому середовищі. В інтер'єрі панує відчуття безперервності - від входу в головне фойє до різних просторів всередині та до покритих дерном дахів. Внутрішні скляні стіни підсилюють цей візуальний зв'язок і потік, дозволяючи **відчувати простір** за межами кімнат, сприяючи взаємодії і творчому обміну.

Дах Школи мистецтв, утворений двома похилими **площинами**, що звужуються дугами, які перетинаються з третьою, меншою дугою, був відлитий з пористого залізобетону. Світловідбиваючий ставок, підкреслений фонтанами і «плаваючою» платформою для виступів, додає суспільної атмосфери, допомагаючи охолодити центральний простір [23].

Таїланд

Екологічний центр творчості та освіти дітей

На острові Кох Куд у Таїландській затоці розташовано 6-тизірковий готельний курорт Soneva Kiri. На цьому унікальному місці 24H > architecture розробили серію екологічних архітектурних зразків, що зможуть сприяти високим амбіціям Six Senses у дизайні та екології. Найвідомішим є Центр активності та навчання дітей. У цій будівлі є аудиторія для перегляду фільмів, лекцій та вистав, бібліотека з книгами про пермакультуру та місцеві традиції, простори для мистецтв, музики та моди, що дає дітям як творчу, так і екологічну освіту.

Об'єкт знаходиться на скелястому схилі недалеко від моря. Конструкція та дах виготовлені з місцевого тайського бамбуку, що сприяє подальшому екологічному розвитку курорту. Інтер'єр оформлено з деревини місцевої плантації та ротанга (для внутрішніх куполів). На території закладу є спальний майданчик для малюків, а також будівля туалету і кулінарна печера з городом для приготування дітьми власного обіду за допомогою спеціального кухаря.

Дизайн враховує всі біокліматичні аспекти вологого тропічного середовища. Консоли на даху заввишки 8 метрів діють як велика парасолька, що забезпечує тінь і захист від сильних дощів. Відкрита конструкція з

напівпрозорими піднятими дахами та підлогами забезпечує природний потік повітря всередині та використання природного денного світла, обмежуючи споживання енергії будівлею [24].

На рис. 1.12 наведено узагальнюючу схему проаналізованого зарубіжного досвіду за темою дисертації.

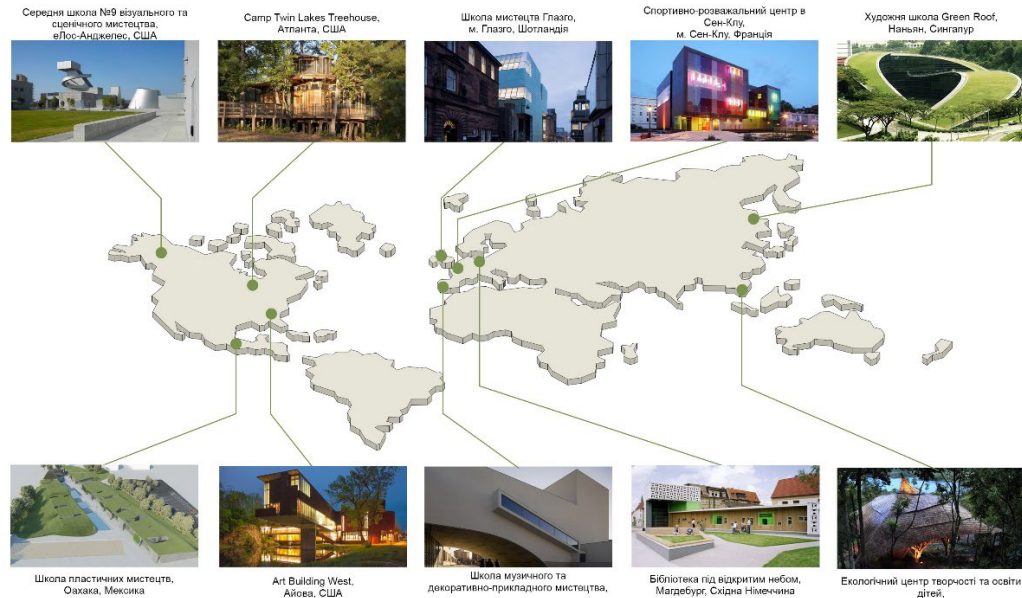

Рис.1.12. Схема зарубіжного досвіду **будівництва** центрів творчості
Ретроспектива вітчизняного досвіду

В минулому, за часів Радянського союзу центри творчості мали інші типологічні назви, які зараз незвично чути українцям – це Палац і Будинок культури, робочий чи відомчий клуб. Палаці зараз асоціюються із житлом олігархів, а клуби – із нічними або спортивними клубами. Незважаючи на це, епоха СРСР залишила після себе чималий спадок.

Тридцять роки

Довоєнний спадок культурних центрів залишає бажати більшої кількості об'єктів. Перші два клуби були побудовані в 1930-1931 роках у домінуючому на той час стилі конструктивізму за проектом архітектора В. Осьмака. **Обидва розміщуються в Липках** (вул. П. Орлика, 16/12 і вул. Липська, 15/17) і були призначені для співробітників ГПУ. За три роки після цього закінчили будівництво Клубу «Металіст» **біля** станції метро Шулявка (площа Перемоги, 38). В 1933-1934 роках на Подолі (вул. Межигірська, 2) **було зведено** Клуб

«Харчовик», а на Деміївській – новий корпус Дому культури залізничників імені Фрунзе (Голосіївський проспект, 22). Перед самою війною на лівобережній частині Києва збудували монументальний Палац культури заводу «Хімволокно» (вул. Магнітогірська, 1). Будівля була запроєктована в класичному стилі [25].

У довоєному фонді будівель існували також і робочі клуби, такі як клуб фарбики Рози Люксембург (по вул. Грінченко, 2/1), заводу «Ленінська кузня» (вул. Старовокзальна, 17), 4-ї взуттєвої фабрики (пр. Московський, 9), авторемонтного заводу (вул. Кирилівська, 86) і річкового порту (вул. Верхній вал, 70).

Шістдесяті-восьмидесяті роки

Хоча темпи будівництва «клубних» будівель значно скоротились, процес продовжився у шестидесятих роках ХХ століття. З'явилися такі палаци культури: заводу станків-автоматів імені Горького (пл. Перемоги, 71-а), «Юний Артемовець» (вул. Олени Теліги, 35-а), авіазаводу ім.50-ти річчя Жовтня (пл. Перемоги, 112), заводу «Червоний ескаватор» (пл. Перемоги, 81). Також почали з'являтися адміністративні корпуси будинків культури об'єднань «Кристал» (вул. Північно-Сирецька, 3) і «Червоний резинщик» (Голосіївський проспект, 6). Клуби «Арсенал» і «Більшовик». Справжньою прикрасою Києва став Палац культури «Україна» (вул. Велика Васильківська, 103). Цей об'єкт слугував мвсцем проведення вищих партійних форумів і зіркових концертів.

У ці роки було відкрито також ряд заводських клубів у спеціально призначених приміщеннях, які виділили для «потреб культури» - клуб при лікєро-водочному заводі (вул. Кудрявська, 16), молокозаводі №1 (вул. Жилянська, 47), Жовтневій лікарні (вул. Шовковична, 39/1), об'єднанні «Київторгмаш» (вул. Вікентія Хвойки, 15/15), тролєйбусному депо №2 (вул. Олександра Довженко, 7), фабриці іграшок «Перемога» (вул. Глибочицька, 40), фабриці індпошива одягу (вул. Івана Кудрі, 35), підприємстві №3 УТОС (вул. Глибочицька, 72).

Наприкінці семидесятих років було зведено ряд цікавих з точки зору архітектури відомчих будинків культури – Комітету державної безпеки (вул. Ірининська, 6), Київського політехнічного інституту (пл. Перемоги, 37), Інституту інженерів громадянської авіації (пр. Комарова, 1) і Будівельно-монтажного тресту №1 (вул. Щурсева, 26).

В 1982 році було збудовано Будинок культури Мотозаводу (вул. Мельникова, 83-а), а в 1984 році – будинок культури об'єднання ім. Корольова (вул. Василенко, 15) [25].

В даному підрозділі розглянуто відчизняний та зарубіжний досвід архітектурного проектування центрів творчості та проаналізовано їх вплив на навколишню забудову. За результатами дослідження можна прослідкувати основні напрямки та моду в архітектурі (рис.1.12). Отримані результати будуть використані під час подальшої розробки магістерської роботи. *Зайве!*

Сучасний вітчизняний досвід

Київський палац дітей та юнацтва

Київський палац дітей та юнацтва збудований в 1965 році на місці Микільського військового собору, архітекторами проекту були Авраам Мілецький та Едуард Більський. Автори зробили все можливе, аби створити максимально адаптований під потреби дитини простір. Було запрошено художників-монументалістів А. Рибачука та В. Мельниченка для оздоблення інтер'єрів всього палацу мозаїчними витворами мистецтва. В будівлі може одночасно знаходитись 2500 дітей одночасно. Палац містить більше 100 залів, кабінетів, лабораторій та майстерень, також є обсерваторія, кіноколекційна та концертна зала [30].

Центр дитячої та юнацької творчості Солом'янського району

Центр засновано в 1927 році, він має широкий діапазон творчої діяльності. Сутність роботи даного центру – проведення навчально-виховної роботи з урахуванням вікових особливостей дітей, що відвідують палац. Займатись там можуть учні віком від 5 до 21. Напрямок гуртків найрізноманітніший: художньо-естетична діяльність; інформаційно-

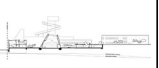

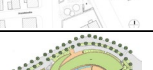

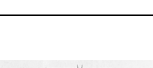

технологічна; спортивна; туристсько-краєзнавча; лінгвістична; соціально-реабілітаційна; декоративно-ужиткова; гуртки дошкільної освіти та образотворчого мистецтва [31] *можна рис.?*

*Закарпатський обласний палац дитячої та юнацької творчості
"ПАДІЮН"*

Обласний палац піонерів міста Ужгород було відкрито в 1946 році, там розпочали свою роботу 10 гуртків, які могли прийняти 200 дітей. Гуртки мали такі напрямки: художня самодіяльність, спортивна та технічна діяльність, маалювання, ігри та бібліотечна робота. Після 50-х років кількість гуртків та їх напрямлень значно збільшилась, а в 60-х роках палац зміг наладити тісні зв'язки із сусідніми школами. Вже 26 грудня 1986 року відбулась побудова нового Палацу піонерів, запроектованого архітекторами В. Білоусовим і Смирновим. Будинок містить в собі три блоки: спортивний, гуртковий та господарський. У новому палаці вже працює більше 100 гуртків, які відвідують діти від 5 до 18 років. Там можна займатись за такими напрямками: науково-технічне; натуралістичне і туристично-краєзнавче, образотворче і декоративно-прикладне, художнє, спортивне, методичне; політико-масове [32].

Таблиця 1.1.

Зведені дані світових прикладів проєктування центрів творчості

Зарубіжний досвід							
Назва	Місто/Країна	Рік	Архітектурне бюро/архітектори	Види діяльності	Площа	Схема фасаду (розрізу)	План будівлі (генеральний план)
Середня школа №9 візуального та сценічного мистецтва	Лос Анджелес	2008	HMC	візуальне мистецтво	31 138 м ²		
	США			сценічне мистецтво			
				музичне мистецтво			
				танцювальне мистецтво			
Camp Twin Lakes Treehouse	Атланта	2009	Лорд, Ек і Сарджент	екологічна освіта	168 м ²		
	США			декоративно-прикладне мистецтво			
				сценічне мистецтво			
				відпочинок			
Art Building West	Айова	206	Steven Holl Architects	керераміка	11 706 м ²		
	США			скульптура			
				різьба по металу			
				фотомистецтво			
Школа пластичних мистецтв	Оахака	2007	ROW Studio	друкерське мистецтво	39 578 м ²		
	Мексика			3D-мультимедіа			
				скульптура			
				гравюра			
Школа мистецтв Глазго	Глазго	2009 - 2014	Steven Holl Architects у співпраці з JM Architects	столярство	11 250 м ²		
	Шотландія			реставрація			
				малярство			
				малювання			
Школа музичного та декоративно-прикладного мистецтва	Лісабон	2008	Каррілью да Граса Arquitectos	дизайн	16900 м ²		
	Португалія			маркетинг			
Спортивно-розважальний центр в Сен-Клу	Сен-Клу	2009	KOZ Architectes	музичне мистецтво	1600 м ²		
	Франція			спорт			
				альпінізм			
Бібліотека під відкритим небом	Магдебург	2005	KARO Architekten	розваги	488 м ²		
	Германія			літературне мистецтво			
				театральне мистецтво			
Школа мистецтва, дизайну і засобів масової інформації Green Roof Сінгапурському технологічному університеті	Наньян	2006	CPG Consultants	музичне мистецтво	20000 м ²		
	Сінгапур			дизайн			
				медіа			
Екологічний центр творчості та освіти дітей	Тайланд	2007	24N > architecture	декоративно-прикладне мистецтво	165 м ²		
				показ кіно			
				театральне мистецтво			
				проведення лекцій			
				літературне мистецтво			
				музичне мистецтво			
декоративно-прикладне мистецтво							
Вітчизняний досвід							
Київський палац дітей та юнацтва	Київ	1965	Мілецький А. М. Більський Е. А. Лобода А. М.	гуманітарні науки	12000 м ²		
	Україна			дослідницько-експериментальна діяльність			
				дошкільна освіта			
				еколого-натуралістична діяльність			
Палац дитячої та юнацької творчості Солом'янського району	Київ	1927		науково-технічна діяльність			
	Україна			соціально-реабілітаційна діяльність			
				спорт			
				туристсько-краєзнавча діяльність			
Закарпатський обласний палац дитячої та юнацької творчості "ПАДІОН"	Ужгород	1986	Білоусов Смирнов	художньо-естетична діяльність	15000 м ²		
	Україна			декоративно-ужиткова діяльність			
				туристсько-краєзнавча діяльність			
				лінгвістична та гуманітарна діяльність			
				інформаційно-технічна діяльність			
				спорт			
	духовний і творчий розвиток						
	дошкільний розвиток						
	комунікації та зв'язки з громадськістю						
	організаційно-масові заходи						
	образотворче та декоративно-ужиткове мистецтво						
	художня творчість						
	комплексне виховання						
	методична діяльність						

1.4. Переваги та недоліки формування сучасних центрів творчості в умовах історичної забудови

Соціально-економічний розвиток суспільства призвів до виникнення масштабних виробничих територій у самому центрі більшості великих міст. При проектуванні **нового міста раціональним підходом є, коли** під промислову територію відводиться спеціальне місце далеко від межі поселення, **яке обирається з врахуванням** напрямів вітру, розміщення самого населеного пункту по відношенню до наявних водойм (водних ресурсів), **рельєфу території та багатьох інших факторів.**

Наразі ми розглядаємо існуючі містобудівні простори, які історично склалися у **середмісті**. Навіть якщо більшість заводів і фабрик, що знаходяться в центрі міста, перебувають у неробочому стані, урбаністичне середовище все одно містить значні неробочі ділянки землі, які можуть виявитися дуже цінними для **даного** поселення. З огляду на це виникає важливе питання – чому не знести старі промислові об'єкти і не побудувати на їх місці нові комплекси будівель? Вся справа в ціні знесення таких споруд і в статусі історичної спадщини деяких будівель. Тому дедалі популярнішим стає таке поняття і, відповідно, явище, як реконструкція та регенерація району **історичної забудови**.

Переваги формування сучасних центрів творчості в умовах історичної забудови:

- **будівництво** об'єктів всередині історично сформованих кварталів іноді може обійтись в *2-3 рази дешевше*, ніж нове будівництво на пустих віддалених територіях;
- *фізичний стан* історичних споруд (особливо зведених за часів радянської влади) дозволяє експлуатувати їх ще багато десятиліть;
- центри творчості, збудовані всередині історичної забудови, зможуть швидкими темпами набрати *популярності* серед населення;

- територіальне розміщення центрів творчості всередині історичної забудови **по факту** має вже налагоджену *інфраструктуру* та не додасть транспортних проблем;

- обравши для будівництва територію всередині історичної забудови, можна забезпечити *50% успіху* реалізації проєкту;

- символи промислової *індустріалізації* перетворюються на символи *інновацій*;

- центри творчості, **які сформовано** в умовах історичної забудови, **перетворюють** звичайний громадський центр на візуально привабливий комплекс, **а саме:**

- старі будівлі **часто більш** приємні для очей і звичніші для міських жителів, що *не викличе відторгнення* людьми;

- стара історична забудова може створити особливу *ностальгічну атмосферу*, яка все більше цінується в сучасному суспільстві;

- **така забудова може** працювати як фон, як *декорації* до майбутніх перформансів, виставок і виступів **та навіть набувати функцій певних брендів**.

Недоліки формування сучасних центрів творчості в умовах історичної забудови:

- **структура історичних будівель** не завжди підпадає під сучасні будівельні норми, тому **надскладним завданням** їхньої реновації є досягнення **відповідності новим стандартам**;

- територія, яка містить будівлі чи комплекси, **призначені для реновації (реставрації, реконструкції)** має бути *конкурентоспроможною, функціонально та просторово вигідною* для міста в цілому протягом тривалого часу;

- **формування центрів творчості** всередині історичної забудови змушує авторів проєктів розробляти *складні інфраструктурні та технологічні заходи*, які мають на меті досягнення найбільш доцільного використання історичних площ.

Приклади успішної реалізації сучасних центрів творчості в умовах історичної забудови

Перший в Україні інноваційний парк — UNIT.City

У Києві між станціями метро Лук'янівська та Дорогожичі відбувається будівництво першого в Україні технопарку. Загальна площа побудованої території становить 36 тисяч м² і планується розширення до 206 тисяч м². Головною метою даного парку є зокрема розвиток населення та партнерство з найкращими університетами світу. Особливістю UNIT.City є те, що він знаходиться всередині історичної забудови, а територія в минулому слугувала мотозаводом. Саме через це розпланування території має певні ускладнення, але у подальшому також має і переваги. Так, наприклад, було вирішено перетворити 60-ти метрову димову трубу колишнього заводу в арт об'єкт під назвою «Маяк». Димар переобладнали під світову інсталяцію.

Подібну концепцію планують розвивати також у Львові на місці колишнього **заводу** «Львівприлад» і такий парк буде мати назву «LvivTech.City» [33].

Концерт-хол OSTCHEM від будівельної компанії МОДУС

У жовтні 2013 року у м. Горлівка відбулося відкриття культурно-спортивного центру «Стирол» OSTCHEM. Зовні даний об'єкт **виглядає як** нова споруда, а **не** реконструкція старого заводу громадського акціонерного товариства «Концерн Стирол» – одного з провідних виробників мінеральних добрив та хімічної промисловості в Україні. Проектом передбачено композиційне виділення головного входу та входу для VIP-гостей шляхом нестандартних архітектурних конструкцій. Ці незвичайні фасадні елементи асоціюються з крилами, що підлітають. Сама архітектура будівлі базується на максимальному збереженні вже існуючих архітектурних компонентів. Це виступаючі цегляні пілони, які переробили на сучасний лад за допомогою композитних облицювальних панелей. Вітражні системи у минулому були звичайними старими вікнами. Цей приклад показує, як звичайна типова

радянська архітектура набуває нового сенсу і стає домінантою міського середовища [34].

Jam Factory Art Center

У Львові є унікальна будівля колишньої фабрики, збудована у модерністському неоготичному стилі кінця XIX ст., яку перетворили на арт-центр під назвою «Jam Factory». Об'єкт поєднує багато різних сфер – театр, музику, кіно та образотворче мистецтво. Колишній лікєро-горілчаний завод "Josef Kronik & Son" пережив 150 років унікальних історичних подій, тому його не можна було руйнувати і забувати про пам'ять, яку містять стіни цієї споруди. Для ефективного збереження архітектурної спадщини було ухвалено рішення оголосити конкурс на найкращий проект реконструкції промислової будівлі. Серед п'яти архітектурних бюро різних країн перемогла компанія Atelier Stefan Rindler з Відня. Стефан Ріндлер запропонував не лише ультрасучасне рішення фасадів, а й одночасно подбав про важливе функціональне призначення приміщень. Вони змогли зберегти історичний фасад і забезпечити відповідність новим вимогам суспільства. Виставковий простір має рухомі стіни, що допомагають будувати експозицію. Для збереження творів мистецтва продумали температурний режим приміщень, що автоматично налаштовується. Так само митці не обмежені в необхідних для творчості площах, а відвідувачі зможуть не лише спостерігати за театральними видовищами та роботами майстрів, а ще й зможуть провести час у кафе чи ресторані, тобто забезпечено простір для різних видів відпочинку [35].

798 Art Zone

Реконструювати можна не лише певну промислову будівлю, а й цілий комплекс заводських споруд. У Пекіні під редевелопмент потрапила територія площею близько 1 квадратного кілометра, названа згодом Зоною Мистецтв 798. Територію колишнього заводу електрообладнання, побудованого ще в п'ятдесятих роках XX століття, віддали під зону, де налічуються десятки різноманітних майстерень. Це чудовий приклад того, як із освоєння двох будівель усередині промислового комплексу почалося зростання творчого

центру Пекіна. Завдяки місцевим художникам, занедбане місце стало пам'яткою індустріальної спадщини. Поступово ця місцевість перетворилася на дуже затребуваний та популярний комплекс приміщень та відкритих просторів із високою орендною вартістю. По суті 798 Art Zone стала певною візитівкою міста, і всі митці тепер мріють продемонструвати там результати своєї праці [36]. На рис.13 наведено вдалі приклади реновації промислових будівель і територій.

Рис. 1.13. Зведені зображення прикладів успішного розпланування центрів творчості в умовах історичної забудови

1.5. Передумови формування архітектурного середовища сучасних центрів творчості

Ретроспективний аналіз формування архітектурного середовища сучасних центрів творчості в умовах історичної забудови, **а також ретельний розгляд** зарубіжного і вітчизняного досвіду проектування **таких об'єктів дозволяють визначити** передумови подальшої роботи і відповідних висновків.

1. Вирішення проблеми **використання закинутих постіндустріальних ділянок** з користю. В центральній частині кожного міста є територія, яка не **несе** ніякої функціональної користі, зносити існуючі об'єкти занадто дорого, а їх використання не завжди відповідає нормативним показникам. Проблема нестачі вільних територій у сучасних урбаністичних умовах стабільно напружена і має динаміку до погіршення. Виходячи з цього, створення на цих територіях сучасних центрів творчості може вирішити проблему нормативного функціонального використання непрацюючих територій.

2. **Поліпшення економічної ситуації міста.** Створення масштабного громадського центру **для колективної діяльності** людей сприятиме розвитку міської інфраструктури та економічному розвитку поселення.

3. **Сприяння зайнятості населення** дозволить не тільки заповнити вільний від роботи чи навчання час, а й дозволить надати робочі місця чималой кількості людей, які будуть працювати в центрі творчості.

4. **Формування дбайливого ставлення до спадщини**, як культурної, так і історичної. Потрібно пам'ятати, що бездумне знищення старих будівель призводить до великих збитків як з боку матеріальної, так і з боку історичної цінності, тому важливо прагнути до максимально можливого збереження історичної пам'яті, якщо це доцільно.

5. **Подолання соціальної та вікової диференціації**, забезпечення комунікації між сферами діяльності. Сформований архітектурний простір сучасного центру творчості дозволить використовувати його як засіб комунікації між різними галузями творчої діяльності. Він націлений на розмивання рамок, які обмежують кожен сферу самовираження. Даний простір повинен викоринити дискримінацію за віковими та статевими характеристиками. **Узагальнена схема наведєнв на рис.1.14.**

Рис.1.14. Схема передумов формування архітектурного середовища центрів творчості в умовах історичної забудови

Отже, сформувавши та систематизувавши передумови формування архітектурного середовища центрів творчості в умовах історичної забудови, можна зробити **головний** висновок, що в сучасному світі не вистачає подібних центрів комунікації всіх верств населення. Досліджені тенденції будуть враховані під час **подальшої** розробки магістерської дисертації.

ВИСНОВКИ ДО ПЕРШОГО РОЗДІЛУ

У першому розділі «Теорія і практика архітектурно-планувальної організації сучасних центрів творчості в умовах історичної забудови» було розглянуто теоретичні та практичні приклади проектування сучасних центрів творчості. Так, задля визначення меж дослідження було застосовано метод виокремлення тематики дослідження – *структурно-змістовий та лексичний аналіз теми дослідження* «Принципи формування архітектурного середовища сучасних центрів творчості в умовах історичної забудови», який в свою чергу конкретизував зміст і спрямованість магістерського дослідження і дав змогу запобігти розгляду питань, що не стосуються теми дослідження.

Висвітлено значення базових питань, на яких побудована дослідницька робота. Досліджено випадки зародження прототипів центрів творчості у світовій історії. Опрацьовано історію формування та подальшого розвитку центрів творчості на території України. Прослідковано *ретроспективу формування архітектурно-планувальних рішень будівель центрів творчості*. Виявлено типологічну ідентифікацію елементів центру творчості.

Простежено *зарубіжний та вітчизняний досвід* формування подібних комплексів будівель творчого спрямування та саморозвитку. Оброблено інформацію щодо архітектурного формування центрів творчості по всьому світу, а саме: країни Південної та Північної Америки (США та Мексика), країни Європи (Португалія, Франція, Німеччина), а також Шотландія, Австралія та, навіть, Таїланд. Огляд даних прикладів дозволив розширити кругозір та дав привід поглянути на центри творчості з різних нетипових сторін.

Зроблено розбір *переваг та недоліків* формування сучасних центрів творчості в умовах історичної забудови, де виявлено, що побудова об'єктів всередині історично сформованих кварталів може обійтись **значно** дешевше, ніж нове будівництво, це може забезпечити **економічні переваги відповідних** проектів. **Фізичний** стан історичних споруд дозволяє експлуатувати подібні об'єкти ще багато років, а територіальне розміщення таких комплексів вирішує проблему транспортних розв'язок, також центри творчості сформовані в умовах

історичної забудови претворюють звичайний громадський центр на візуально привабливий комплекс, а символи промислової індустріалізації можна і потрібно перетворити на символи інновацій. Існують також недоліки формування сучасних центрів творчості в умовах історичної забудови: це невідповідність будівель сучасним будівельним нормам, потреба у постійній підтримці актуальності комплексу та складні технологічні заходи, які потрібно проводити архітекторам, інженерам та будівельникам.

Виявлено передумови формування сучасних центрів творчості в умовах історичної забудови: вирішення проблеми використання закинутих постіндустріальних ділянок з користю; забезпечення поліпшення економічної ситуації міст; задоволення потреби зайнятості населення; формування дбайливого ставлення до культурної та історичної спадщини; подолання соціальної та вікової диференціації.

РОЗДІЛ 2

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ АРХІТЕКТУРНО-ПЛАНУВАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ СУЧАСНИХ ЦЕНТРІВ ТВОРЧОСТІ В УМОВАХ ІСТОРИЧНОЇ ЗАБУДОВИ

Будинки культури – результат праці саме радянських архітекторів, адже ресторани, кінотеатри, бібліотеки і концертні зали будували у всьому світі, а будинки культури створені були для того, щоб підтримати соціалістичну систему. Так, окрім розважальної функції такі **об'єкти** були створені для втілення **лозунгу** «культура в маси». У період їх заснування будинки, палаци культури та клуби об'єднували працівників **одного фахового спрямування** – міліціонерів, металургів, залізничників, поліграфістів, працівників сфери харчування **тощо**. Аналогом такого «культурного простору» був у царській Росії і називався «народним будинком». Спочатку **будівлі** таких клубів створювались шляхом перебудови минулих житлових фондів, а потім великі підприємства міст **отримали** фінансову можливість самостійно зводити будинки культури і клуби. Слідом за ними подібне будівництво почали деякі відомства і, навіть, навчальні заклади. Композиційною основою будинку культури **зазвичай була** глядацька зала. Там проводились збори і зустрічі, святкові вечори і танці, лекторії, кінопокази і концерти. Творчість вирувала не тільки на сцені, в окремих кабінетах діяли численні гуртки і секції для дорослих та дітей. Це могли бути гуртки бальних **танців** чи театрального або декоративно-прикладного мистецтва та, навіть, художнього читання [25].

Можна зробити висновок, що такий симбіоз кінотеатру, концертного і актового залу та гуртків мав **позитивний вплив на населення** і дозволяв гуртувати людей за інтересами у **спільному творчому** просторі.

2.1. Функціональне зонування архітектурного середовища сучасних центрів творчості в умовах історичної забудови

Згідно з ДБН В.2.2-16:2019 культурно-видовищні та дозвіллієві заклади, клуби, центри дозвілля та, в даному випадку, центри творчості мають такі головні групи приміщень:

- комплекс для глядачів;
- демонстраційний комплекс;
- клубний комплекс:
 - група приміщень відпочинку та розваг;
 - лекційно-інформаційна група приміщень;
 - гуртково-студійна група приміщень;
 - група фізкультурно-оздоровчих приміщень.

На основі аналізу вітчизняного і світового досвіду проектування центрів творчості та ДБН В.2.2-16:2019 виявлено умовний поділ на **групи просторів загального призначення та суто функціональні зони**: глядацька; демонстраційна; адміністративна; гурткова; фізкультурно-оздоровча; лекційно-інформаційна та зона рекреації. **Окремі зони поєднуються системою горизонтальних і вертикальних комунікацій, містять простори та приміщення із гнучким плануванням, візуально розкриті назовні за рахунок огорожувальних конструкцій, які здатні трансформуватись відповідно до зміни функціонального призначення певного елемента. Таким чином відбувається формоутворення перетікаючих відкритих і закритих просторів у межах конкретної території.**

Демонстраційно-глядацька зона складається з наступних просторів і приміщень: вхідна група – вестибюль/фойє, гардеробні, санвузли; глядацька зала зі сценою або естрадою, спеціалізованими/службовими приміщеннями (звукоапаратна, світлопроекційна, склади декорацій тощо); **артистична зона** (кімнати відпочинку артистів, гримерні, костюмерні, вбиральні, репетиційна/танцювальна зала тощо); зона майстерень (столярна, художня, механічна тощо); технічні приміщення для зберігання інвентарю та меблів.

Адміністративна зона влаштовується для керівництва центру творчості та має бути ізольована від основних функціональних компонентів центру, щоб не заважати роботі відповідальних за порядок та управління працівників.

Клубно-гурткова зона призначена для проведення гурткової роботи і включає: кабінети для працівників, комори та склади і за потреби роздягальні та душові. Простори для гуртків можуть бути найрізноманітнішими – це і приміщення універсального призначення, і хорового чи естрадного співу, і образотворчого та художнього мистецтва, і оркестрового та музичного мистецтва, і танцювального чи циркового мистецтва.

Фізкультурно-оздоровча зона має в своєму складі приміщення для групових занять із загальної фізичної підготовки, **наприклад**, для ритмічної гімнастики, для ігор (**волейбол, бадмінтон, теніс тощо**), для елементів боротьби і для занять із використанням тренажерів.

Лекційно-інформаційна зона може містити **різноманітні** аудиторії, кінозали, виставкові зали, навчальні кабінети, бібліотеку, комп'ютерні клаи та інтернет-кафе.

Рекреаційна зона призначена для розміщення в ній просторів та **приміщень для** відпочинку та розваг. У такій зоні зазвичай розміщуються зимовий сад, бар, ігрові кімнати, танцювальні зали для дискотеки, кімнати відпочинку та допоміжні для них приміщення.

Рис.2.1. Схема функціонального зонування сучасних центрів творчості

2.2. Основні **аспекти** формування **раціонального** архітектурного середовища сучасних центрів творчості в умовах історичної забудови

При плануванні будівництва центру відпочинку та творчої активності для креативного населення міста потрібно вибрати територію для будівництва даного об'єкта. Для того, щоб бізнес-план став успішним, а місце - затребуваним, необхідно зробити його унікальним і надзвичайно привабливим не тільки для жителів певного населеного пункту, а й для всієї країни, іноді і для всього світу.

Вибір ділянки для проєктування може забезпечити 50% успіху майбутнього проєкту. Обравши для будівництва територію колишнього індустріального комплексу або окремого будинку, можна економно розподілити час та кошти на розпланування генерального плану.

Кожна територія містить всередині себе роками сформований, до дрібниць продуманий каркас будівель і комунікаційних траєкторій, як пішохідних, так і транспортних. Старі будівлі приємні для очей і більш звичні для міських жителів, що не викликає відторгнення людьми. До того ж стара історична забудова може створити особливу ностальгічну атмосферу, яка все більше цінується в сучасному суспільстві. Вона працює як фон, як декорації до майбутніх перформансів, виставок і виступів і стає впізнаваним брендом. Всі ці фактори перетворюють звичайний центр творчості в візуально привабливий комплекс.

Розташування громадського простору грає одну з ключових ролей у його функціонуванні. З огляду на той факт, що всі міста були колись маленькими, а в процесі еволюції розширювалися до нинішніх розмірів, можна помітити, що занедбані індустріальні побудови часто знаходяться в самому епіцентрі подій міста. При розміщенні культурно-творчих комплексів на їхньому місці не буде проблем з транспортно-пішохідною розв'язкою, а територія завжди буде затребуваною і доступною для відвідувачів.

Розподіл функцій і площ так само грає важливу роль в формуванні архітектурного середовища сучасних центрів творчості всередині історичної забудови. Важливо заздалегідь продумати, скільки простору потрібно віддати під головні функції, які будуть затребувані, щоб цінні площі центру міста не перетворилися в порожні території. Іноді навпаки слід залишити місце для перспективного розвитку комплексу майбутніми поколіннями.

Для підвищення попиту на той чи інший об'єкт необхідно зацікавити населення у відвідуванні цієї міської території. Обов'язковою вимогою при цьому є виконання вимог *інклюзивності*, а саме доступність будь-якого пункту або функції для маломобільних груп населення.

З огляду на те, що, як правило, в історичних центрах міст недостатньо *озелених територій*, відведених для рекреації, важливо створити актуальний суспільний простір для активного і пасивного відпочинку городян. Організація головного сполучного ланцюга або траєкторії міського простору стане

центральною ланкою всього населеного пункту. Якщо просторові можливості дозволяють виділити територію для проведення фестивалів, ярмарків, виставок **тощо**, то це дозволить популяризувати творчий центр і забезпечити постійне перебування людей **у** даному місці.

Для розробки і втілення проектів реконструкції промислових територій під центри культури і творчості необхідно *залучати фахівців різних професійних сфер*: архітекторів, будівельників, урбаністів, художників, дизайнерів **тощо**.

Процес зведення центру творчості є не остаточним етапом реорганізації території, а тільки початком функціонування центру. Щоб такий комплекс зміг триматися «на плаву», потрібно постійно підтримувати його актуальність і розвиток разом **із** ходом інтелектуальної і технічної еволюції. Територія повинна бути конкуренто-спроможною, функціонально і економічно вигідною для міста в цілому на протязі тривалого часу. Цьому буде сприяти застосування в проекті таких критеріїв, як: *гнучке планування* всього об'єкта, його окремих типологічних елементів і просторів; *різноманітність і мобільність* функціонального змісту відповідно до об'ємно-планувальної структури; постійне підтримання *високого рівня благоустрою*; застосування *сучасних будівельних конструкцій та оздоблювальних матеріалів*; *висока ступінь екологізації комплексу*.

Важливим є такий критерій, як *незалежність* майбутнього творчого центру *від зовнішніх впливів*. Всі пам'ятають кризу 2008 року, коли вистояти і продовжити своє функціонування змогли тільки найсильніші компанії. Нинішня ситуація зі світовою пандемією і її наслідками так само може вплинути як на комерційні, так і на державні об'єкти, тому потрібно продумати концепцію реконструкції таким чином, щоб проєктований креативний простір зміг функціонувати навіть **у** таких складних економічних і соціальних умовах **(рис.2.2)**.

Рис.2.2. Схема принципів успішного розпланування сучасних центрів творчості

2.3. Фактори, які впливають на формування сучасних центрів творчості в умовах історичної забудови

Фактори, які впливають на архітектурно-планувальну організацію сучасних центрів творчості в умовах історичної забудови умовно поділяються на дві групи – зовнішні та внутрішні (рис. 2.3).

До зовнішніх факторів належать:

- природно-кліматичні,
- містобудівні,
- економічні,
- історико-культурні,
- екологічні,
- соціальні,
- демографічні
- нормативно-правові.

До внутрішніх факторів належать:

- кількість відвідувачів,
- специфіка творчого процесу,
- дизайнерське рішення.

Зовнішні фактори

Природно-кліматичний фактор

- *природні умови* впливають на конструктивне рішення центрів творчості;
- *кліматичний район* – місцевість диктує орієнтацію гурткових, демонстраційних, глядацьких та відпочинкових приміщень відносно сторін горизонту;

- **температурно-вологісний режим** впливає на розробку заходів із захисту будівлі від різких добових і сезонних перепадів температури, а також від переохолодження в північних частинах будівлі та перегріву – в південних;
- **вітровий режим** враховують під час розробки генерального плану території та під час встановлення природної вентиляції (особливо якщо проектом передбачена енергоефективна будівля);
- **рельєф території** має вплив на планувальну структуру, на композиційне вирішення комплексу та на розробку дренажної системи пішохідних, велосипедних шляхів та проїздів.

Містобудівний фактор

- тип населеного пункту;
- кількість населення;
- планувальна структура;
- розміщення інженерних комунікацій;
- інфраструктура.

Економічний фактор. Розміщення потужного громадського центру може стати рятувальним кругом для населеного пункту, адже буде створено осередок громадської взаємодії. Центр творчості зможе значним чином покращити економічну ситуацію міста та стати привабливим центром тяжіння для відвідувачів не тільки даного поселення, а й всієї країни.

Історико-культурний фактор. Зважаючи на багату та довгострокову історію існування України, та, особливо, Києва не важко здогадатись, що після багатовікового становлення сучасної країни залишилось багато історико-культурних пам'яток, частина із яких не використовується, а їх зніс може призвести до адміністративної відповідальності. Залучення таких пам'яток в структуру центрів творчості буде мати позитивний вплив на прививання бережного ставлення до історичної та архітектурної спадщини.

Екологічний фактор. Поряд із багатьма соціальними та економічними вигодами урбанізації існують також екологічні проблеми. Міста складають менше 3% поверхні Землі, але надзвичайна концентрація населення,

промисловості та споживання енергії, призводить до масового забруднення та деградації навколишнього середовища. Міста є центрами споживання енергії та різноманітних матеріалів, виробництва парникових газів, відходів та викидів забруднюючих речовин у воді та повітрі. У світі стає все менше територій, які містять в собі елементи природи, тому новостворений центр творчості може вирішити проблему озеленення міста за рахунок благоустрою власної території.

Соціальний фактор. Відсоток розумного та креативного населення відображає стан загального розвитку країни, тому в процесі покращення економічної ситуації міст важливу роль відіграє соціальний розвиток жителів.

Демографічний фактор. Після здобуття незалежності демографічна ситуація України мала нестабільний характер, а найвпливовішим чинником зменшення густоти населення починаючи з 2020 року стала світова пандемія. Навіть не дивлячись на це, країна завжди мала більший відсоток жіночого населення, а приріст населення в більшу частину часу мав від'ємний характер. Формування сучасного центру творчості повинно прагнути до вирішення проблеми низької народжуваності та одночасно створити комфортні умови для перебування відвідувачів літнього віку. Гендерні стереотипи взагалі не мають права існувати, тому центр повинен базуватись на засадах рівності.

Нормативно-правова база.

- ДБН В.2.2-16:2019 Культурно-видовищні та дозвілєві заклади.
- ДБН В.2.2-9:2018 Громадські будинки та споруди.
- ДБН Б.2.2-12:2019 Планування і забудова територій.
- ДБН В.2.2-17:2006 Доступність будинків і споруд для маломобільних груп населення.
- ДБН Б.2.2-5:2011 Благоустрій територій.

Внутрішні фактори

Кількість відвідувачів. Кількість відвідувачів центру творчості впливає на формування глядацької, демонстраційної та гурткової зони. Від їх кількості залежить яка площа приміщень буде виділена на відпочинкову, навчальну, гуртково-студійну та фізкультурно-оздоровчу зону.

Специфіка творчого процесу. Пріоритетна спрямованість центру творчості диктує основні напрямки та площі для навчання та відпочинку. Специфіка визначається потребами населення, за рішенням адміністрації та відповідно архітектором, що працює над формуванням архітектурного середовища.

Дизайнерське рішення. Архітектурно-планувальне та композиційно-стильове рішення впливають на формування сучасних центрів творчості в умовах історичної забудови. Зовнішній вигляд майбутнього центру залежить у комплексі від конфігурації та розміру земельної ділянки, від планувальної структури сусідніх споруд, і найголовніше, від стилістики, матеріалів, форми, композиції, яку обирає автор проєкту.

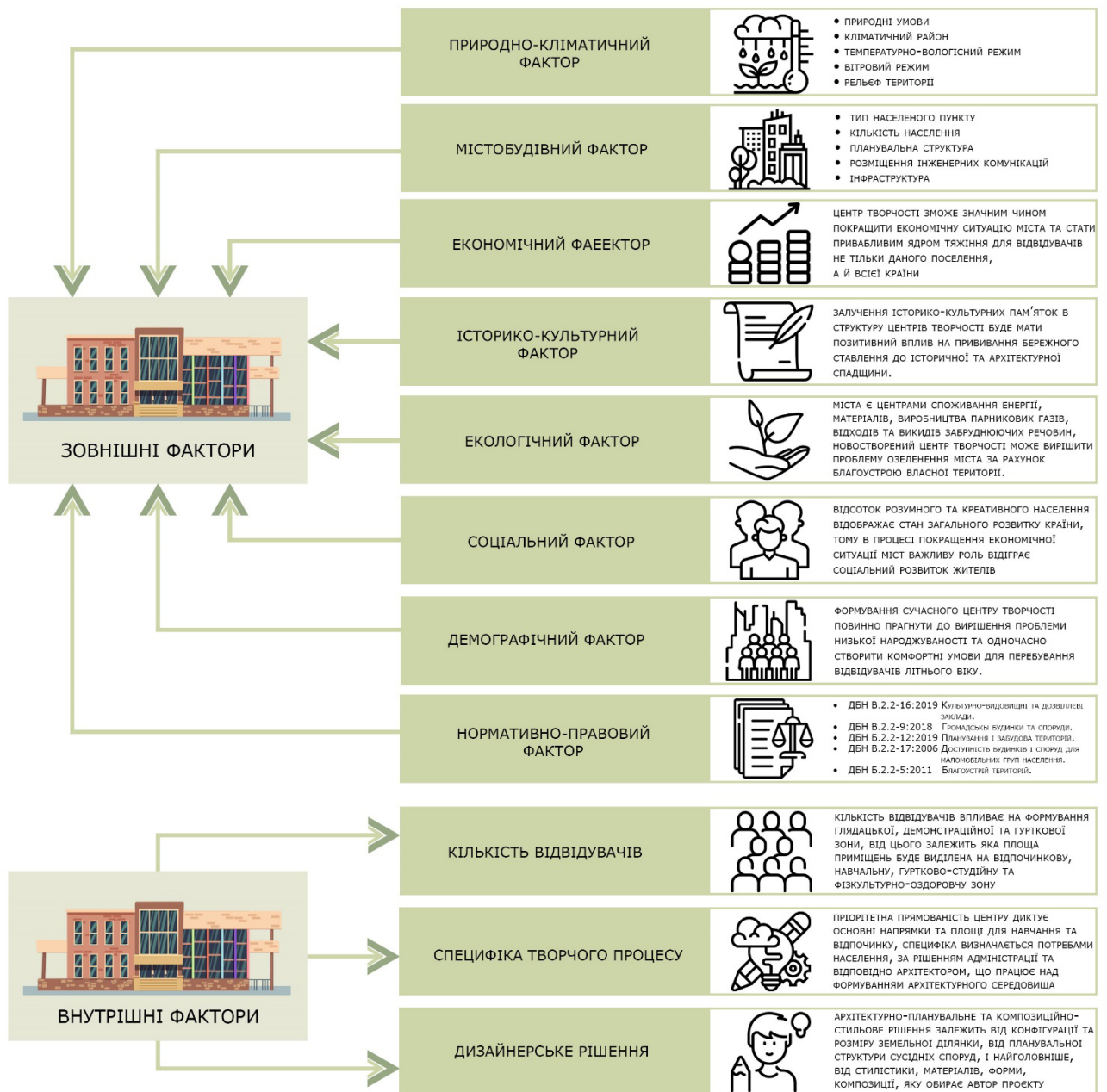

Рис.2.3. Схема факторів, які впливають на архітектурно-планувальну організацію сучасних центрів творчості.

Отже, виділено фактори, що впливають на архітектурно-планувальну організацію центрів творчості. Вони поділяються на зовнішні (природно-кліматичні, містобудівні, економічні, історико-культурні, екологічні, соціальні, демографічні нормативно-правові) та внутрішні (кількість відвідувачів, специфіка творчого процесу, дизайнерське рішення).

2.4. Особливості формування архітектурного середовища сучасних центрів творчості в умовах історичної забудови

Для подольшої розробки дослідження та висвітлення рекомендацій щодо обраної теми дослідження постала необхідність виявлення особливостей архітектурно-планувальної організації сучасних центрів творчості в умовах історичної забудови (рис. 2.4):

1) **використання історичних будівель та їх комплексів** дасть змогу використати закинуті постіндустріальні чи історичні ділянки з максимальною користю для суспільства та міста вцілому;

2) **зручна транспортна розв'язка**: розподіл функцій і площ повинен враховувати вимоги сучасного світу та забезпечити місця для зупинки та парковки автомобілів;

3) **створення комерційних приміщень** забезпечить товарами та послугами відвідувачів центру творчості і дозволить не покидати територію центру творчості, що мінімізує ризик переходу автомобільної дороги людьми (особливо дітьми) задля забезпечення будь-яких потреб у харчування чи послугах;

4) **залучення території на відкритому просторі** дозволить населенню якомога більше часу проводити на свіжому повітрі, особливо в теплу пору року, а висадка зелених насаджень сприятиме покращенню екологічної ситуації всього району;

5) **об'єднання простору для всіх верств населення**: викорінення вікової, статевої, соціальної та професійної дискримінації – особлива вимога до проектування сучасних центрів творчості XXI століття.

6) **малоповерховість будівель** комплексу забезпечить дотримання блакитних ліній міста і дозволить витримати баланс між новими та історично сформованими компонентами міської забудови.

7) **заміна функціонального призначення закинутих ділянок в центрі міста** несе в собі безліч переваг, таких як розвиток міських районів, покращення економічної ситуації поселення та соціальне благополуччя містян.

8) **централізація соціального життя району**: об'єднання багатьох функцій на одній території дозволить згуртувати соціум в одному місці,

забезпечити взаємну комунікацію творчого населення, створити місця відпочинку, зменшити транспортний потік на вулицях та заощадити дорогоцінний час зайнятого населення на пересування по місту.

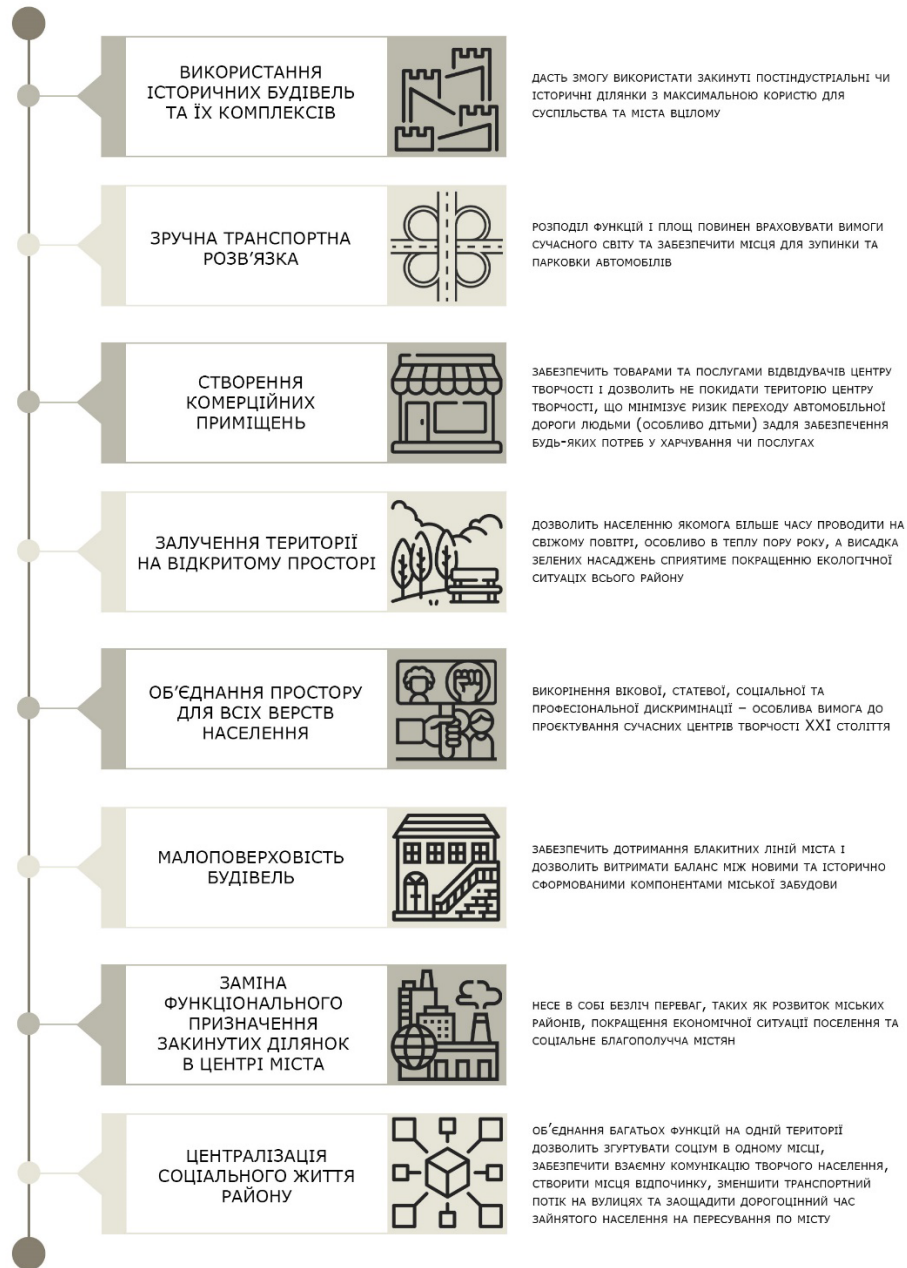

Рис.2.4. Схема особливостей архітектурно-планувальної організації сучасних центрів творчості в умовах історичної забудови

2.5. Принципи формування архітектурного середовища сучасних центрів творчості в умовах історичної забудови

Проектування сучасних центрів творчості в умовах історичної забудови потребує розробки особливої конструктивної та архітектурно-планувальної

організації. Після аналізу існуючих архітектурних рішень виділено наступні принципи (рис. 2.5):

1. **Принцип гнучності планувань** – щоб центр творчості зміг підтримувати свою актуальність протягом багатьох років потрібно йти в ногу із інтелектуальною та технічною еволюцією. Простори повинні бути конкурентноспроможними за рахунок гнучного планування приміщень і функціональних блоків, різноманітності об'ємно-планувальних рішень, застосуванню сучасних будівельних конструкцій та оздоблювальних матеріалів та високої ступені екологізації центру.

2. **Принцип унікальності** – середовище повинно мати свою власну історію та унікальний зовнішній вигляд. Потрібно створити власне архітектурно-образне рішення, яке б відрізняло даний центр творчості серед інших подібних комплексів, та серед існуючої забудови.

3. **Принцип гармонічної єдності** – оскільки центр творчості предсавляє собою комплекс архітектурних об'єктів різного функціонального призначення, потрібно умовне, тематичне, функціональне та візуальне об'єднання окремих його частин в одне ціле. Цього можна досягти за рахунок візуального вирішення компонентів центру (колір, матеріал, стиль, ритм і т.д.) та функціонального б'єднання частин внутрішнього простору території і будівлі між собою за допомогою вирішення генерального плану та вертикальних і горизонтальних комунікацій.

4. **Принцип взаємозв'язку** – основою політики створення сучасного центру в умовах історичної забудови є об'єднання творчих людей з різними напрямками їх креативного вираження в один комунікативний простір заради їх взаємозв'язку та взаємодопомоги. Цього можна досягти шляхом проектування відкритих комбінованих просторів для творчого вираження, відпочинку та корисної комунікації відвідувачів центру творчості.

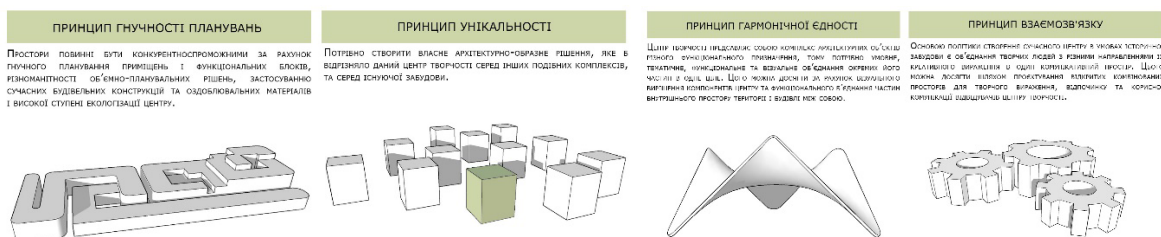
5. **Принцип екологічності** – зважаючи на сучасну екологічну ситуацію міста, створення центру творчості передбачає вирішення ситуації загазованості та дефіциту озеленення міських районів. Це також допоможе створити

психологічний та фізичний комфорт людини, яка приходить на територію центру творчості задля пошуку натхнення. Відповідність даному принципу можна досягти за рахунок висадки зелених насаджень, організації благоустрою території, винесення багатьох функцій на відкрите повітря та використання енергоефективних систем отримання енергії, опалення та вентиляції.

6. Принцип інтеграції в історичну забудову – зважаючи на розміщення майбутнього центру творчості всередині історичної забудови можна не створювати нові транспортні та пішохідні мережі, а покращити вже існуючі. Раціональність повинна бути присутня завжди, якщо немає необхідності створювати нові під'зди та автошляхи, краще заощадити кошти та природні ресурси і покращити вже існуючі структури.

Слід пам'ятати і про складність створення візуального образу центру творчості, потрібно не лише створити новітні архітектурні об'єкти, а вписати їх у навколишню забудову. Якщо поряд стоїть історична або архітектурна пам'ятка, не слід перекривати її за рахунок ефектного зовнішнього вигляду, потрібно зважати на їх взаємозв'язок між собою, будівлі повинні «перегукуватись» одна з одною, а не «сперечатись».

Базуючись на результатах дослідження факторів впливу та особливостей архітектурно-планувальної організації розроблено принципи формування архітектурного середовища сучасних центрів творчості в умовах історичної забудови: принцип гнучкості планувань, принцип унікальності, принцип гармонійної єдності, принцип взаємозв'язку, принцип екологічності та принцип інтеграції в історичну забудову.

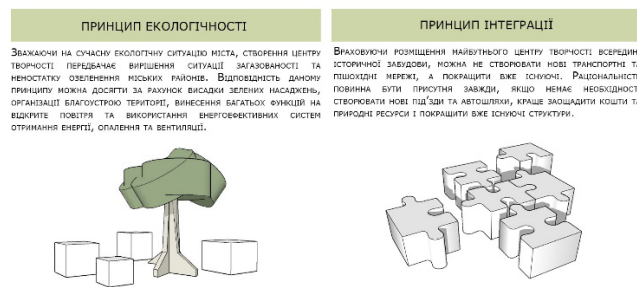

Рис. 2.5. Схема принципів формування архітектурного середовища сучасних центрів творчості в умовах історичної забудови

Сформовані принципи можуть бути використані при розробці містобудівного, об'ємно-планувального та архітектурно-планувального рішення сучасних центрів творчості в умовах історичної забудови.

ВИСНОВКИ ДО ДРУГОГО РОЗДІЛУ

У другому розділі «Теоретичні засади архітектурно-планувальної організації сучасних центрів творчості в умовах історичної забудови» висвітлено теоретичні засади формування архітектурного середовища сучасних

центрів творчості в умовах історичної забудови, а саме: функціональне зонування архітектурного середовища сучасних центрів творчості в умовах історичної забудови; основні принципи успішного формування архітектурного середовища даного виду забудови; фактори впливу на архітектуру центрів творчості; виявлено особливості та сформовано принципи формування архітектурного середовища сучасних центрів творчості в умовах історичної забудови.

Базуючись на аналізі вітчизняного, світового досвіду проектування центрів творчості та ДБН В.2.2-16:2019, виявлено **умовний поділ на глобальні категорії та зони функціонального простору**: глядацька зона, демонстраційна зона, адміністративна зона, гурткова зона, фізкультурно-оздоровча зона, лекційно-інформаційна зона, зона рекреації.

Розглянуто та узагальнено основні **компоненти успішного економічного розпланування** архітектурного середовища сучасних центрів творчості в умовах історичної забудови: вибір ділянки для проектування, розподіл функцій і площ, виконання вимог інклюзивності, озеленених території, залучення фахівців різних професійних сфер, гнучке планування, різноманітність і мобільність, високий рівень благоустрою, застосування сучасних будівельних конструкцій та оздоблювальних матеріалів, висока ступінь екологізації, незалежність від зовнішніх впливів.

Поміж **факторів, які впливають на формування сучасних центрів творчості в умовах історичної забудови**, виділено **зовнішні** (природно-кліматичні, містобудівні, економічні, історико-культурні, екологічні, соціальні, демографічні, нормативно-правові) та **внутрішні** (кількість відвідувачів, специфіка творчого процесу, дизайнерське рішення).

Визначено **особливості формування архітектурного середовища сучасних центрів творчості в умовах історичної забудови**:

- 1) використання історичних будівель та їх комплексів;
- 2) зручна транспортна розв'язка;
- 3) створення комерційних приміщень;

- 4) залучення території на відкритому просторі;
- 5) об'єднання простору, для всіх верств населення;
- 6) малоповерховість будівель комплексу;
- 7) заміна функціонального призначення закинутих ділянок в центрі міста;
- 8) централізація соціального життя району.

Базуючись на результатах дослідження факторів впливу та особливостей архітектурно-планувальної організації розроблено **принципи формування архітектурного середовища сучасних центрів творчості в умовах історичної забудови**: принцип гнучкості планувань, принцип унікальності, принцип гармонійної єдності, принцип взаємозв'язку, принцип екологічності та принцип інтеграції в історичну забудову.

Сформовані принципи можуть бути використані при розробці містобудівного, об'ємно-планувального та архітектурно-планувального рішення сучасних центрів творчості в умовах історичної забудови. Результати дослідження призначені для використання під час експериментального проектування сучасних центрів творчості в умовах історичної забудови.

РОЗДІЛ 3

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ АРХІТЕКТУРНО-ПАНУВАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ СУЧАСНИХ ЦЕНТРІВ ТВОРЧОСТІ В УМОВАХ ІСТОРИЧНОЇ ЗАБУДОВИ

3.1. Критерії вибору місця розташування архітектурно-планувальної організації сучасних центрів творчості в умовах історичної забудови

Під час вибору місця розташування архітектурно-планувальної організації сучасних центрів творчості в умовах історичної забудови рекомендовано врахування наступних критеріїв (рис. 3.1):

1) *Природно-кліматичні умови:*

- рельєф місцевості (впливає на вертикальне планування території та будівлі);
- кліматичний район (впливає на товщину стін, вибір утеплювача та глибину закладання фундаменту);
- температурний режим (визначає умови теплообміну, системи опалення та вентиляції);
- вітрове навантаження (потрібне для розрахунку вітрового навантаження на архітектурні об'єкти);
- орієнтація за сторонами світу (правильна орієнтація відносно сонця дозволить зекономити ресурси на обігрів та дезінфекцію приміщень);
- ґрунт (залежить тип фундаменту та вартість будівельних робіт);
- рівень підземних вод (впливає на кількість та вартість підготовчих земляних робіт на ділянці).

2) *Містобудівні умови та обмеження:*

- гранично допустима висота будівель,
- допустимий відсоток забудови та озеленення земельної ділянки,
- пропускна здатність центру,
- межі червоних ліній,

- планувальні обмеження,
- умови пожежної безпеки.

3) Існуюча інфраструктура:

- виконання умов зони пішохідної доступності центру,
- наявність зупинок громадського транспорту,
- віддаленість від джерел шуму та забруднень.

4) **Розмір та конфігурація ділянки для проєктування** – впливає на розміщення та площу функціональних елементів генерального плану.

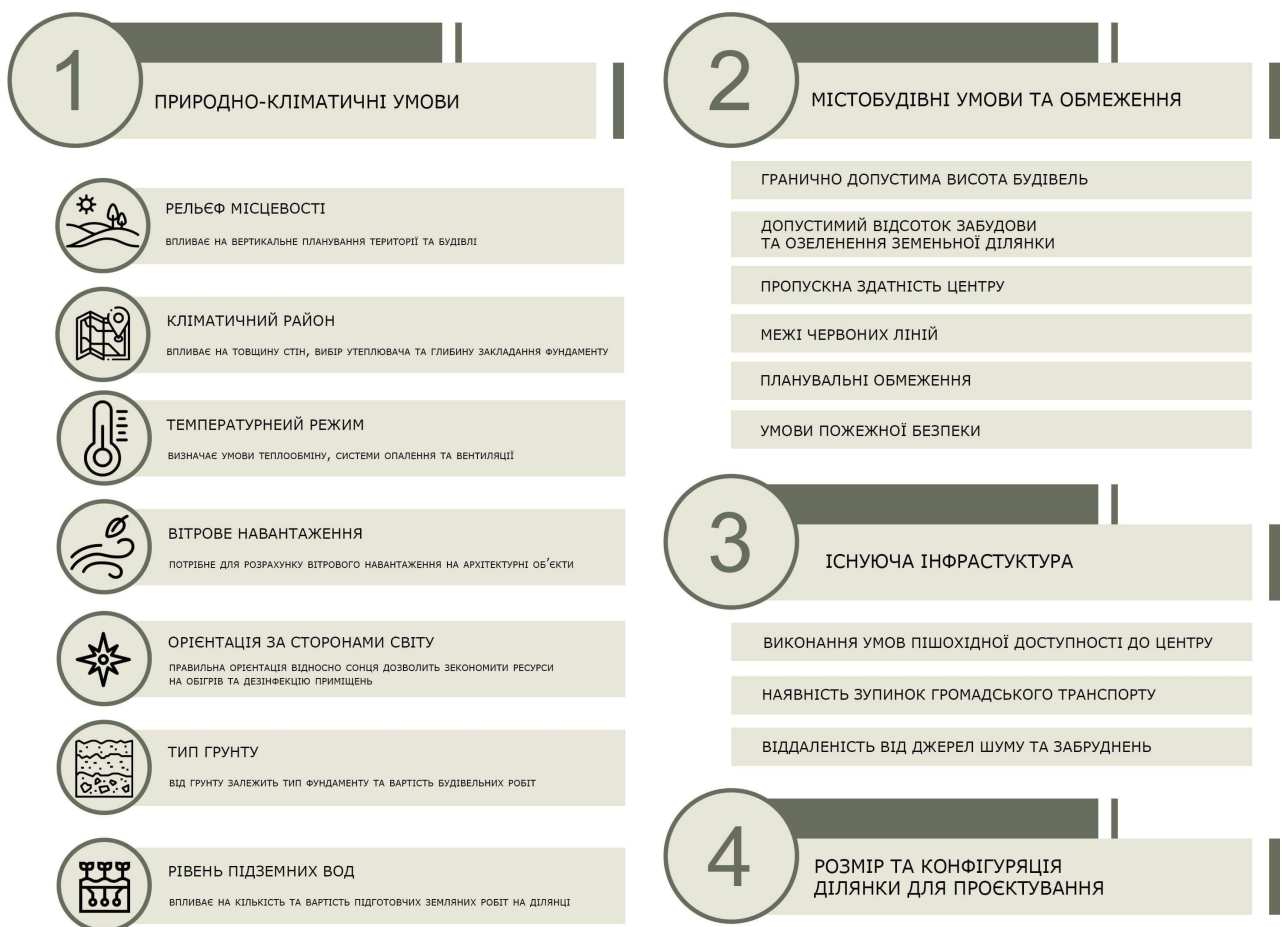

Рис.3.1 Схема критеріїв вибору місця розташування архітектурно-планувальної організації сучасних центрів творчості в умовах історичної забудови

3.2. Функціональне зонування архітектурно-планувальної організації сучасних центрів творчості

Функціональне зонування архітектурно-планувальної організації сучасних центрів творчості залежить від того, які процеси проходять всередині закладу та від ухилу на певну творчу діяльність. Зважаючи на тенденції мінливого світу та різкі його зміни, слід передбачити гнучкість функціонального зонування центру. Правильний розподіл площ та їх конфігурація відносно один одного подбає про комфорт та інтелектуальний розвиток відвідувачів.

Для проектування архітектурно-планувальної організації сучасних центрів творчості запропоновано мінімальний, базовий та розширений набір функціональних просторів, який складається із таких зон (рис. 3.2):

Зона для глядачів

Склад приміщень: вестибюль, гардероб, санвузол, фое, кулуари, буфет, кафе, каси, технічні приміщення для зберігання інвентарю.

Вестибюль – це одне із найбільш людних приміщень. Його функціональне призначення надзвичайно важливе та різноманітне. Вестибюль відповідає за складання першого враження про будівлю, тут відбувається основне накопичення відвідувачів, особливо перед виставою або концертом, тому там також знаходяться каси, гардероб та інформаційне табло. В де-яких випадках вестибюль забезпечує зв'язок глядацької зали із допоміжними приміщеннями, такими як: адміністративні приміщення, буфет, кафе і санвузлом.

При архітектурно-планувальному рішенні вестибюлів необхідно враховувати основні напрямки руху потоків людей, задля запобігання їх перехрещення.

Гардероб розміщується в вестибюлі або в суміщеному з ним приміщенні. Біля гардеробу зазвичай передбачається простір для роздягання та одягання верхнього одягу відвідувачів, які забезпечені достатньою кількістю зеркал, диванчиків та полиць для сумок. Не зайвим буде також передбачити місце для зберігання змінного взуття, сумок та зонтів. [29]

Фоє – призначене для культурно-масових заходів (танці, лекції і т.д.) а також для відпочинку глядачів під час антрактів. Фоє може бути обладнане кріслами і диванами, журнальними столиками, квітами, буфетом та, навіть, невеликою естрадою або місцем для музикантів.

Буфет або кафе. Площа приміщення для кафе може варіюватися в залежності від ситуації, функціонального призначення та розрахунку кількості відвідувачів. Буфет або кафе може бути виконаний у вигляді буфетної стійки, стійки і 15-30 посадковими місцями, або ж у вигляді повноцінного кафе на 25-100 посадкових місць разом із всіма допоміжними для кафе приміщеннями.

Демонстраційна зона

***Склад приміщень:** глядацька зала, сцена або естрада, звукоапаратна, світлопроекційна, кімната диктора, гримерні кімнати, костюмерна, склади різного роду декорацій, майстерні (столярна, художня, механічна і т. д.), вбиральні для артистів, кімнати відпочинку артистів та репетиційна зала.*

Глядацька зала бере на себе роль основного композиційного елемента, тому рішення глядацької зали впливає на загальне враження від всієї будівлі. При проектуванні глядацької зали не передбачається встановлення віконних прорізів, адже вони заважають правильному розрахунку акустики і погіршують умови затемнення глядацької зали та сцени. При сцені повинні знаходитись кімнати для звукоапаратури і проекторів.

Параметри та склад сцени залежать від її типу, загалом сцена має такі елементи: сцена (естрада), будівельний (ігровий) портал, авансцена, ар'єрсцена, карман.

Зона адміністрації

***Склад приміщень:** кабінет директора, робочі кабінети, архів, санвузли.*

Площа приміщень адміністративної групи не нормується, але кабінети повинні мати достатню кількість денного світла для продуктивної роботи, а приміщення мають добре провітрюватись. Таку зону краще розміщувати на другому або третьому поверхах для забезпечення ізоляції від людських потоків,

але повинен бути присутній взаємозв'язок з іншими зонами для контролю та безпеки.

Зона гуртків

Склад приміщень: навчальні кабінети, кімнати для керівників гуртків, комори, склади, санвузли, роздягальні та душові кімнати.

Лекційно-інформаційна зона

Склад приміщень: аудиторії, кінозали, виставкові зали, навчальні кабінети, міні-бібліотеку та комп'ютерні класи.

Лекційно-гурткова група приміщень

Цю групу умовно можна розділити на дві категорії:

- спеціалізовані приміщення для роботи гуртків;
- навчально-методичні кабінети.

Спеціалізовані приміщення для роботи гуртків можуть включати в себе:

- приміщення для гореографічного гуртка (в приміщеннях для балетного гуртка повинно бути передбачене місце для музичного інструменту – піаніно або рояль);
- музичного (хорового) гуртка;
- фотолабораторії;
- студії образотворчого мистецтва;
- майстерні з обробки дерева та металу (обладнані спеціальними столами з розетками, що мають доступ до електроенергії, також повинні передбачуватись шафи для зберігання інструментів, спеціального одягу та стелажі для готових виробів).

Навчально-методичні кабінети широкого спектру призначення мають бути багатофункціональними та обладнані стільцями, шафами для методичної літератури і примірників, стендами для виставок, класними або демонстраційними дошками та проекторами.

Лекційні зали (аудиторії) призначені для проведення теоретичних занять, нарад, лекцій, семінарів, засідань творчих клубів. В таких приміщеннях також можливі проведення концертів, перфомансів, міні-вистав, покази кінофільмів.

Драматичні студії призначені для занять театрального гуртка. Там проводиться вивчення ролей та репетиції. Її площа регламентується виходячи із площі сцени – довжина приміщення повинна бути не менше 40% глибини сцени, а ширина визначається її порталом.

Хореографічні студії – це приміщення для занять танцювальних колективів і обладнані стаціонарними балетними станками. Шести діаметром 5-6 см, що міцно приєднані до стіни на кронштейнах із кроком 2-2,5 м. На торцевій стіні розміщується велике зеркало шириною не менше 3 метрів і висотою від 2 метрів. Такі приміщення, звичайно, мають приєднання до роздягалень і душових, що є необхідною частиною при таких видах гурткової діяльності.

Образотворча студія розміщується таким чином, щоб вікна виходили на північ, північний-схід і не мали затінення за рахунок сусудніх будівель, або за рахунок дерев. Глибина приміщень при односторонньому розміщенні вікон не більше 6 метрів. Дуже зручно, коли для такого типу приміщень відводиться кутове розміщення відносно будівлі, в такому випадку вікна можна розмістити відразу на двох стінках.

Приміщення для музичних занять та хору зазвичай приймають розміри залу 9 на 12 метрів, або 9 на 9 метрів. Така площа дозволяє розмістити спеціальні ярусні підвищення для хору і естраду для оркестру.

Дитячий сектор також є невід'ємною частиною приміщень комплексу центру творчості і розміщується ізольовано від інших приміщень та має самостійну вхідну групу. Дитячий сектор складається із де-кількох гурткових кімнат, зали для гри і бібліотеки-читальні.

Зона озеленення

Склад: відкриті простори з деревами, кущами, квітами та елементами ландшафту.

Озеленення території впливає на розвиток сприятливого мікроклімату не тільки обраної території, а й всього району. Дерева та кущі зстворюють захист

від шуму, пилу та бруду. Правильний підбір рослинності може підкреслити особливості рельєфу або за потреби замаскувати недоліки.

Медична зона

Склад приміщень: кабінет медсестри, санвузол, палата для хворого.

В структурі центру творчості потрібно передбачити кабінет для медичного обслуговування, бажано розміщувати його біля зон потенційного ризику для здоров'я – таких як спортивні зали, або майстерні, в яких можна поранитись.

Фізкультурно-оздоровча зона

Склад приміщень: спортивна зала, роздягальні, санвузли, душові кімнати, приміщення для групових занять вузького напрямлення (таких як теніс, боротьба, ритмічна гімнастика), тренажерна зала.

Спортивна зала є не обов'язковим компонентом центру творчості, але, як показує практика, залучення населення до спорту і до елементарних спортивних ігор має тенденції до кращого розвитку фізичної форми та розумових здібностей громадян. Особливостями таких приміщень є обов'язкова наявність природного освітлення та захист вікон від ударів м'яча.

Зона рекреації

Склад приміщень: зимовий сад, тераса, бар, ігрові кімнати, танцювальна зала, кімнати відпочинку, парк.

Зони рекреації можна розміщувати як у середині приміщень, так і простонеба. Якщо всередині центру вийшов довгий коридор, то кожні 20-25 метрів слід розміщувати зони для відпочинку із поступанням природного освітлення.

Зона харчування

Склад приміщень: ресторан / кафе / столова / кафетерій

До складу приміщень ресторану входить загрузочна, кабінет директора, кабінет шеф-кухаря, кухня, склад, холодильні камери, кабінет відпочинку для персоналу із санвузлом і душовою, посудомийна, бенкетний зал, санвузол для відвідувачів.

До складу приміщень кафе входить загрузочна, кабінет адміністрації, склад, холодильні камери, кухня, санвузол для персоналу, роздаточна, банкетна зала, санвузол для відвідувачів.

Зона бібліотеки

Склад приміщень: приміщення для видачі книг додому, кафедра для видачі книг відвідувачам, книгосховище, читальна зала, місце для обробки літератури, комплектація переносного фонду.

Бібліотека може мати найрізноманітніший книжковий фонд:

- від 2,5 до 15 тисяч томів із кількістю місць в читальному залі 5-30 відвідувачів – в малих будівлях центру творчості;
- 10-15 і 75-200 тисяч томів із кількістю місць 40-90 і 35-200 відвідувачів – в середніх і великих будівлях центру творчості.

Експозиційна зона

Склад приміщень: приміщення для експозиції / музейне приміщення.

Музей або виставкова зала. Для таких приміщень зазвичай обирають простір, де мінімальна кількість колон та виступів, оскільки для огляду окремих експонатів потрібна достатня кількість вільного місця. Природне освітлення для таких приміщень не є обов'язковим, але присутність денного сонячного світла має ряд переваг, порівняно із штучним. [29]

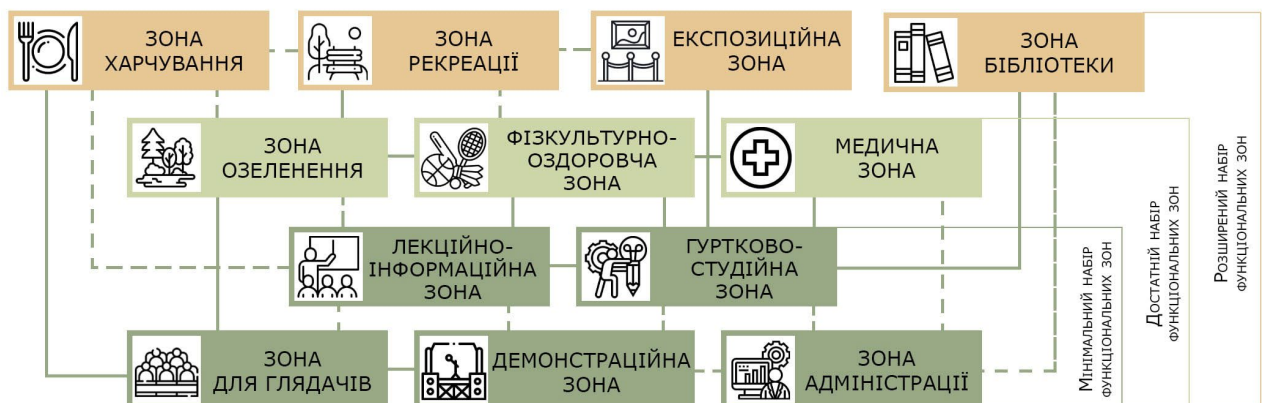

Рис. 3.2. Схема функціонального зонування архітектурно-планувальної організації сучасних центрів творчості

3.3. Об'ємно-просторове рішення архітектурно-планувальної організації сучасних центрів творчості в умовах історичної забудови

Об'єднання на одній території центру творчості різноманітних за призначенням і розмірам просторів створює складну об'ємно-просторову структуру. Відхід від уніфікації конструктивних рішень за певною модульною сіткою дозволяє залишити застарілі підходи до масового будівництва типових комплексів і створити унікальні та неповторні будівлі.

За характером варіабельності і способом поділу простору розрізняють планування: жорсткі (постійні) і гнучкі (такі, що змінюються). *Жорстке планування* досягається за рахунок розміщення внутрішніх стін і перегородок, сходових кліток і вмонтованого обладнання в точній відповідності до прийнятої конструктивної системи. *Гнучке планування* відрізняється прийнятою каркасною конструктивною системою, переважно із укрупненим кроком і оптимально-вільним плануванням.

Під час гнучкого розпланування можна більш чітко організувати функціональні групи і створити взаємозв'язок між просторами, розширивши можливість трансформації.

Види трансформації:

- планувальна або площинна (за рахунок переміщення або прибирання меблів та обладнання);
- просторова (пов'язана зі змінами розмірів і форми приміщень).

Об'ємно-просторові схеми центрів творчості повинні відповідати функціонально-експлуатаційним вимогам групування просторів в одній будівлі або їх комплексі.

Враховуючи вибір місця розташування, функціональне зонування та склад приміщень центру творчості можливо застосовувати різні *типи об'ємно-просторового рішення архітектурно-планувальної організації центрів творчості в умовах історичної забудови* (рис. 3.3):

1. **Коміркова** система планування – складається із приміщень, в яких функціональні процеси проходять у рівновеликих просторових осередках. Самостійні функціональні осередки можуть мати загальну комунікацію, яка пов’язує їх із зовнішнім середовищем.

2. **Коридорна** система – складається із порівняно невеликих просторів, що містять частини єдиного процесу та пов’язані загальною лінійною комунікацією – коридором. Функціональні осередки можуть розташовуватись з одного або двох сторін комунікаційного коридору, який їх пов’язує.

3. **Анфіладна** система – являє собою ряд приміщень, розташованих один за одним і об’єднаних між собою наскрізним проходом. Таку схему застосовують для єдності функціонального процесу, що вимагає лише незначного ступеню розділу його частин, які поступово переходять одна в одну.

4. **Зальна** система – заснована на створенні єдиного простору для функціональних елементів, які не потребують великих розчленованих площ для значної маси відвідувачів.

5. **Павільйонна** система – побудована на розподілі просторів або їх груп в окремих обсягах – павільйонах, що пов’язані між собою єдиним композиційним рішенням або генеральним планом.

6. **Безкоридорна** система – розміщення приміщень відбувається шляхом згрупування їх навколо певного ядра або біля винесеного за межі будівлі конструктивного центру.

7. **Комбінована** система – поєднання та спільне використання де-кількох систем одночасно (безкоридорна, коридорно-кільцева, анфіладно-кільцева, комірково-загальна і так далі). Так, наприклад зальна система може доповнюватись групами другорядних приміщень, що мають коридорні та амфіладні схеми розпланування.

Перераховані системи об’ємно-просторового розпланування просторів всередині будівлі чи генерального плану є основою для формування різних композиційних рішень будівель та комплексів центрів творчості.

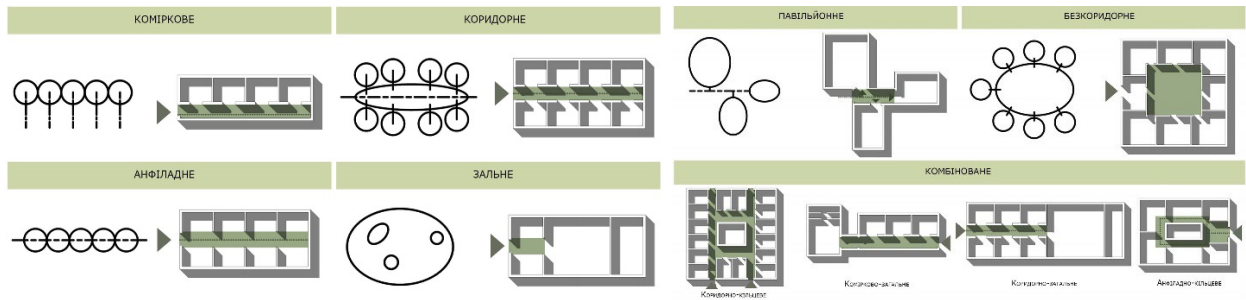

Рис.3.3. Схема об'ємно-просторових рішень архітектурно-планувальної організації сучасних центрів творчості

3.4. Методичні рекомендації щодо архітектурно-планувальної організації сучасних центрів творчості в умовах історичної забудови

Для проєктування сучасних центрів творчості в умовах історичної забудови рекомендовано таку послідовність робіт:

- 1) вирішення головного концептуального рішення архітектурно-планувальної організації;
- 2) визначення можливостей реалізації концептуального рішення відповідно до особливостей місця розташування;
- 3) огляд навколишньої історичної забудови;
- 4) оцінка способів під'єднання комунікацій (інженерних, електричних, санітарно-захисних);
- 5) розробка ескізної пропозиції;
- 6) створення об'ємно-планувального рішення та функціонального зонування;
- 7) розробка робочого проєкту (генеральний план, функціональне зонування, плани приміщень, об'ємні та фасадні рішення);
- 8) оформлення проєктної документації та кошторису;

Методичні рекомендації щодо архітектурно-планувальної організації сучасних центрів творчості в умовах історичної забудови на містобудівному рівні (рис.3.4):

1. Надати потенціал для зміни функцій історичних кварталів за рахунок створення центру творчості на місці промислової території.

2. Створювати якомога більше *зелених зон* на генеральному плані центру для поліпшення екологічної ситуації району.
3. *Мінімізувати* автомобільні *проїзди* всередині території.
4. Враховувати *потреби населення* у функціональних зонах кожного конкретного міста чи району.
5. Забезпечити територію необхідними *пішохідними та велосипедними доріжками*.
6. Слідувати умовам *інклюзивності*.
7. Прагнути до *гармонічної інтеграції* нових архітектурних об'єктів в систему історичної забудови.
8. Подбати про *безпеку та комфорт* всіх соціальних та вікових *верств населення*.
9. Забезпечити територію необхідними *паркувальними місцями* для автомобілів.
10. Створити чіткий план *розвитку та популяризації території*.

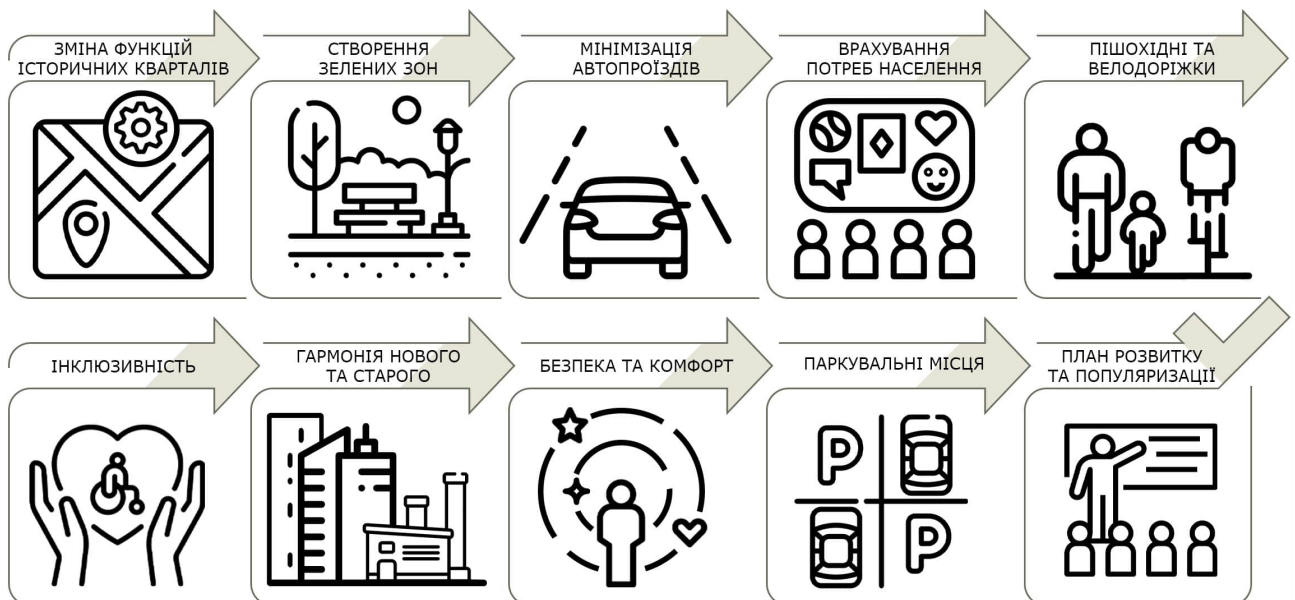

Рис. 3.4. Схема методичних рекомендацій на містобудівному рівні

Методичні рекомендації щодо архітектурно-планувальної організації сучасних центрів творчості на архітектурному рівні (рис.3.4):

1. Малоповерховість будівель центру творчості задля *дотримання гранично допустимої висоти будівель* – блакитних ліній району.

2. Запобігти яскравих, чудернацьких, претензійних фасадних рішень, щоб витримати *баланс між новою та історичною забудовою*.
3. Створити простори та приміщення для *демонстрації* креативних здобутків і творчого потенціалу відвідувачів гуртків. Це допоможе також посилити активність соціального життя міських районів.
4. Проводити проектування центрів притримуючись *нормативних документів* із пожежної безпеки, будівельних стандартів та санітарних норм щодо громадських споруд та культурно-видовищних і дозвілєвих закладів.
5. Використовувати можливість *реконструкції, реновації та ревіталізації існуючих історичних будівель*.
6. Забезпечити *баланс між кількістю спільних зон масового відвідування та зон усамітнення*.
7. Продумати *відповідність технічного оснащення вимогам часу та перспективи його актуальності на 30-50 років вперед*.
8. Застосовувати будівельні матеріали та конструкції, що відповідають *засадам сталого розвитку*.
9. Забезпечити *тісний взаємозв'язок між функціональними зонами*.
10. *Виключити можливість чіткого розділення архітектури та природи*.

Рис. 3.4. Схема методичних рекомендацій на архітектурному рівні

ВИСНОВКИ ДО ТРЕТЬОГО РОЗДІЛУ

У третьому розділі **«Методичні рекомендації архітектурно-планувальної організації сучасних центрів творчості в умовах історичної забудови»** було виявлено критерії вибору місця розташування архітектурно-планувальної організації сучасних центрів творчості в умовах історичної забудови; визначено функціональне зонування, опрацьовано об'ємно-просторове рішення та розроблено методичні рекомендації щодо архітектурно-планувальної організації сучасних центрів творчості в умовах історичної забудови.

Під час вибору *місця розташування архітектурно-планувальної організації сучасних центрів творчості в умовах історичної забудови* **рекомендовано враховувати наступні критерії**: природно-кліматичні умови, містобудівні умови та обмеження, існуючу інфраструктуру, розмір та конфігурацію ділянки для проектування.

Приступивши до проектування, рекомендовано включати в склад приміщень такі **функціональні зони**: зона для глядачів, демонстраційна зона, зона адміністрації, лекційно-інформаційна зона, гуртково-студійна зона, зона озеленення, медична зона, фізкультурно-оздоровча зона, зона харчування, зона рекреації, зона бібліотеки, експозиційна зона.

Враховуючи вибір місця розташування, функціональне зонування та склад приміщень центру творчості розроблено ***типи об'ємно-просторового рішення архітектурно-планувальної організації центрів творчості*** в умовах історичної забудови.

Базуючись на особливостях і принципах архітектурно-планувальної організації сучасних центрів творчості в умовах історичної забудови та на її факторах впливу розроблено ***методичні рекомендації щодо архітектурно-планувальної організації сучасних центрів творчості в умовах історичної забудови*** та послідовність робіт для проектування центрів творчості.

РОЗДІЛ 4

АРХІТЕКТУРНО-ПЛАНУВАЛЬНЕ РІШЕННЯ ЦЕНТРУ ТВОРЧОСТІ

4.1. Вихідні дані для проектування

4.1.1. Природно-кліматичні особливості ділянки забудови

Метеорологічні умови Києва досить м'які взимку та теплі влітку. Клімат помірно-континентальний. Температура повітря прямим чином залежить від кількості надходження сонячної радіації. Сонячна радіація вимірюється кутом падіння сонячних променів. У день літнього сонцестояння кут падіння становить 60° , це припадає на дату 22 червня, триває такий день 16, 5 годин. 22 грудня – день зимового сонцестояння, день триває 8 годин, а положення сонця над обрієм становить 160° .

В сумі сонячна радіація складає 1927 годин на рік, або 43 відсотки від можливої. Якщо прослідкувати сонячну радіацію протягом року, то найбільша тривалість освітлення припадає на червень та липень, а найменша – на грудень.

У середньому температура повітря Києва складає $7,7^\circ\text{C}$, найбільш висока температура в липні - $19,3^\circ\text{C}$, а найбільш низька – в січні – $(-5,6)^\circ\text{C}$ (табл. 4.1).

Таблиця 4.1.

Температура повітря в м. Київ по місяцях, ($^\circ\text{C}$)

Місяць	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Рік
Середня температура	-5,6	-4,2	0,7	8,7	15,1	18,2	19,3	18,6	13,9	8,1	2,1	-2,30	7,7
Денна максимальна	-3	-2	3	12	20	23	25	24	19	12	4	-1	11
Нічна мінімальна	-9	-8	-3	3	10	13	14	14	4	4	-1	-5	2

Загалом, дивлячись на температуру повітря у місті Київ, можна прослідкувати, що вона на кілька десятих градусів вища, аніж у поруч розміщених містах. Більшою є відмінність зимою, а менш помітна різниця температур у літню пору року.

Зазвичай, період із 18 по 25 січня відзначається більш високими температурами повітря. Влітку, з 15 по 20 липня, температура повітря вважається найбільш високою.

В Києві, як і на всій земній кулі, температура повітря за остання 100-150 років має динаміку до підвищення. За цей проміжок часу середньорічна температура підвищилася майже на 1,5 – 2° С. Таке підвищення найбільш помітне в період із грудня по березень (рис. 4.1).

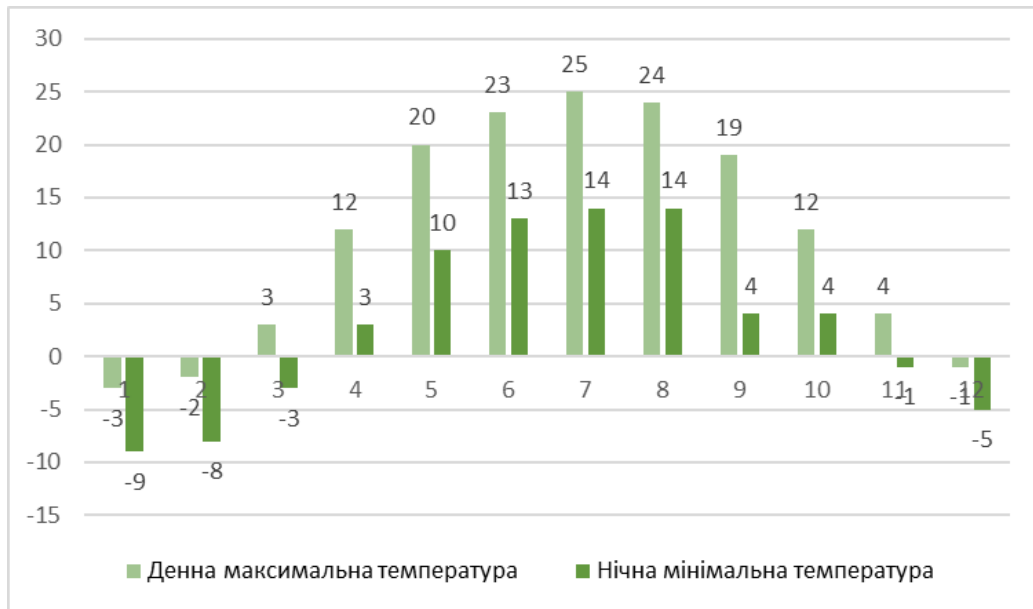

Рис. 4.1. Температура повітря в Києві по місяцях, (°C)

Що стосується опадів, то в середньому на території Києва випадає 650 мм випадів атмосфери, найменша кількість опадів припадає на березень, а найбільша – на липень.

В 1862 і в 1863 роках зареєстровано найбільш мінімальну кількість опадів, вона складає всього 358 мм, а максимальна кількість атмосферних опадів зафіксована у 1933 році і склала 1000 мм.

Середньорічна тривалість опадів у місті за рік складає приблизно 157 днів. Серед них 10 днів припадає на вересень та жовтень і 17 днів - на грудень. Щорічно місто опиняється під сніговим покривом, його максимальна висота припадає на лютий місяць. Період із наявністю снігового покриву складає пиблизно 80 днів.

Відносна вологість повітря у київській місцевості складає в середньому 75%. Найменшим цей показник є у травні, а найбільшим – у грудні (табл. 4.2).

Малохмарність можна спостерігати в серпні місяці, а найбільшу хмарність помічають у грудні.

Таблиця 4.2

Відносна вологість повітря у Києві, (%)

Місяць	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Рік
Відносна вологість	83	81	77	67	64	68	71	70	74	78	75	86	75

Вітровий режим

Вітри, що надходять із заходу і північного заходу мають найбільш часту повторюваність. Зазвичай, атмосферні опади та підвищення температури повітря в зимовий період і зниження в літній несе в собі західний вітер (табл. 4.3, рис. 4.2, табл. 4.4, рис 4.3).

Таблиця 4.3.

Повторюваність вітру в Києві залежно від напрямку, (%)

Пн	ПнСх	Сх	ПдСх	Пд	ПдЗх	Зх	ПнЗх	Штиль
13,6	9,1	8,8	12,8	13	11,5	17,7	13,5	13

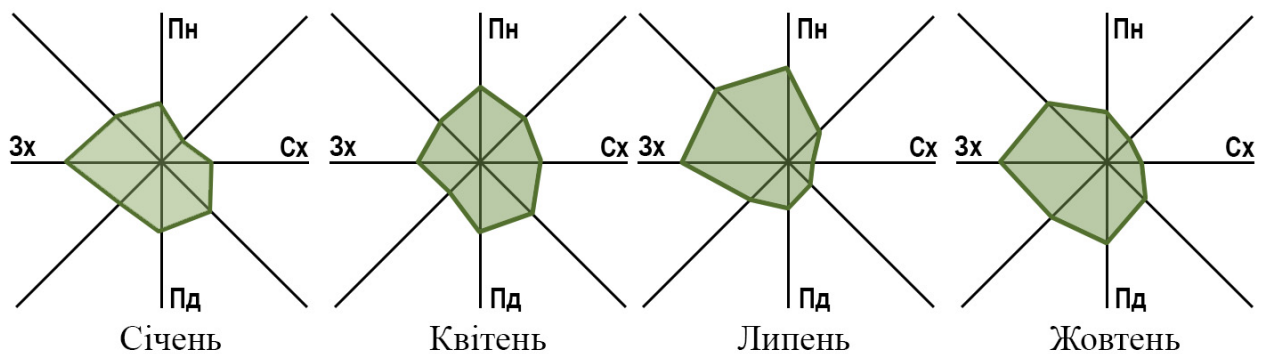

Рис. 4.2. Вітровий режим у місті Київ по місяцям

Таблиця 4.4.

Швидкість вітру у м. Київ по місяцях, (м / с)

Місяць	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Рік
Швидкість вітру	2,8	2,8	2,6	2,6	2,2	2,2	2,1	2	2,1	2,3	2,6	2,7	2,4

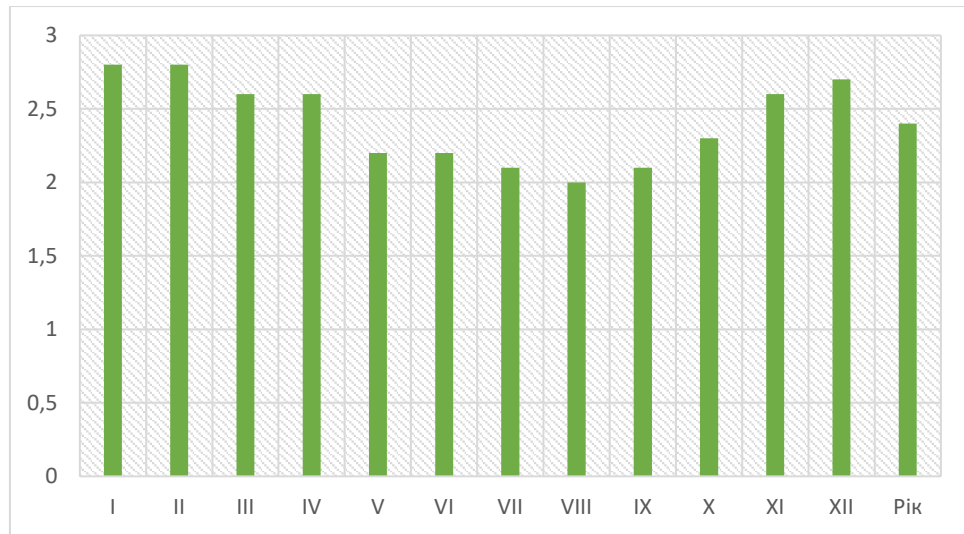

Рис. 4.3. Середні швидкості вітру у м. Київ по місяцям, (м/с)

Природна інсоляція

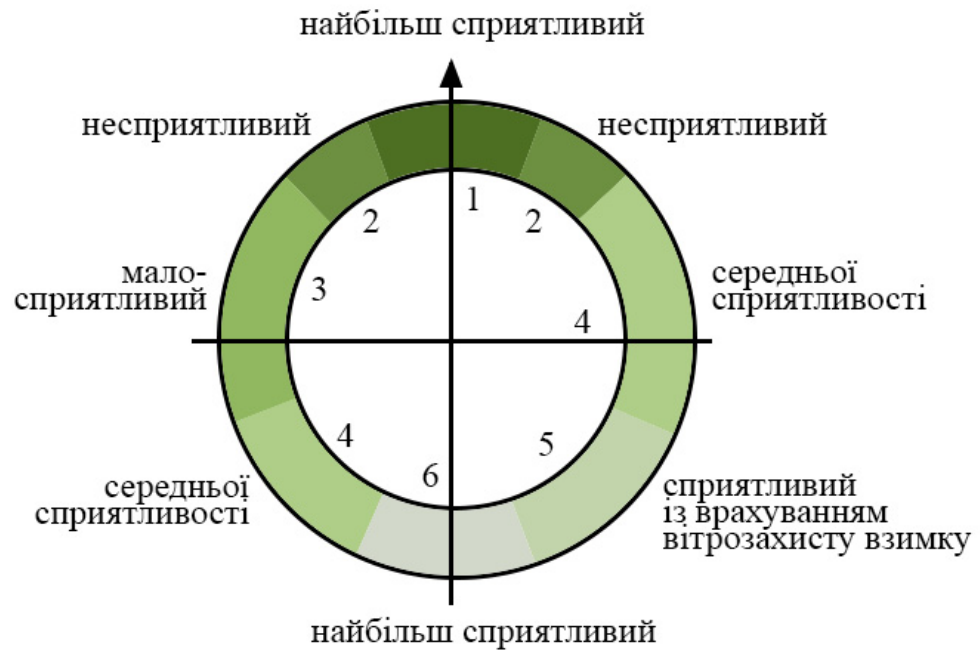

Рис. 4.4. Схема сприятливого режиму інсоляції

Кожне місто і Україні має свій власний режим інсоляції і змінюється в залежності від регіону і пори року, але виявлено усереднену схему інсоляційного режиму для будинків (рис. 4.4).

4.1.2. Геодезичні та гідрогеологічні дані

За геологічним поділом місто Київ і його регіони розміщений в районі суміщення двох структур – ПнСх схилу Українського щита і ПдЗх краю Дніпровсько-Донецької западини. Лінією їх стику являється Дніпровська зона розлому в ПнЗх напрямку.

Верх кристалічної бази в Київському районі плавно занурюється в ПнСх напрямку. А в районі міста Бровари – розміщено на глибині понад 650 метрів. Над кристалічним фундаментом залягають осадові породи, вони мають такий склад: пісок, глина, мегрелі.

З огляду на сейсмічну активність територія м. Київ виділяє центральну зону, яка розміщена на території гір Вранча, що в Румунії.

4.2. Розташування будівлі в системі міста

Ділянка для проектування знаходиться в Подільському районі міста Києва. Квартал обмежений такими вулицями: вул. Юрківська, вул. Костянтинівська.

Подільський район міста Київ з'єднується межами із Оболонським районом та Дніпровським на сході, а на заході межує зі Святошинським та Шевченківським, північ обрамляє Оболонський район, а південь – Печерський.

Територія для розміщення центру творчості обрана не випадково, адже було враховано, що це культурний та територіальний центр міста, район розвивається, поряд із ділянкою будується житловий квартал, звідки жителі зможуть відвідувати майбутній центр. Найголовніше те, що на даній ділянці знаходиться закинутий промисловий комплекс і територія ніяк не використовується. Також в даному комплексі розміщена історична та культурна пам'ятка, яку треба реконструювати і вдихнути нове життя.

4.2.1. Містобудівна ситуація

Сучасний центр творчості вирішено запроєктувати в центральній частині Києва, що дозволить охопити широке коло відвідувачів та стрімкими темпами розвинути даний громадський центр без матеріальних втрат (рис.4.5).

Ділянка має неправильну прямокутну форму, а її загальна площа складає 7.006 кв. м.

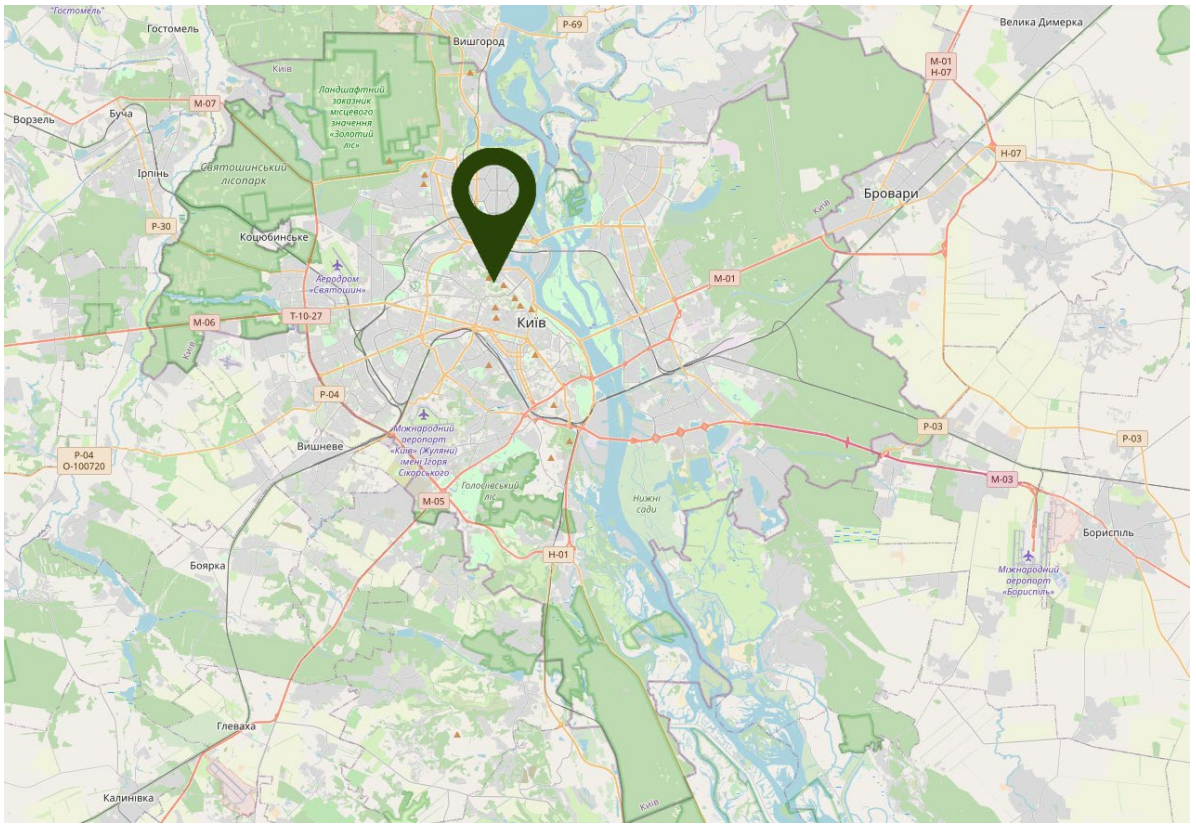

Рис. 4.5. Ситуаційний план території в межах міста.

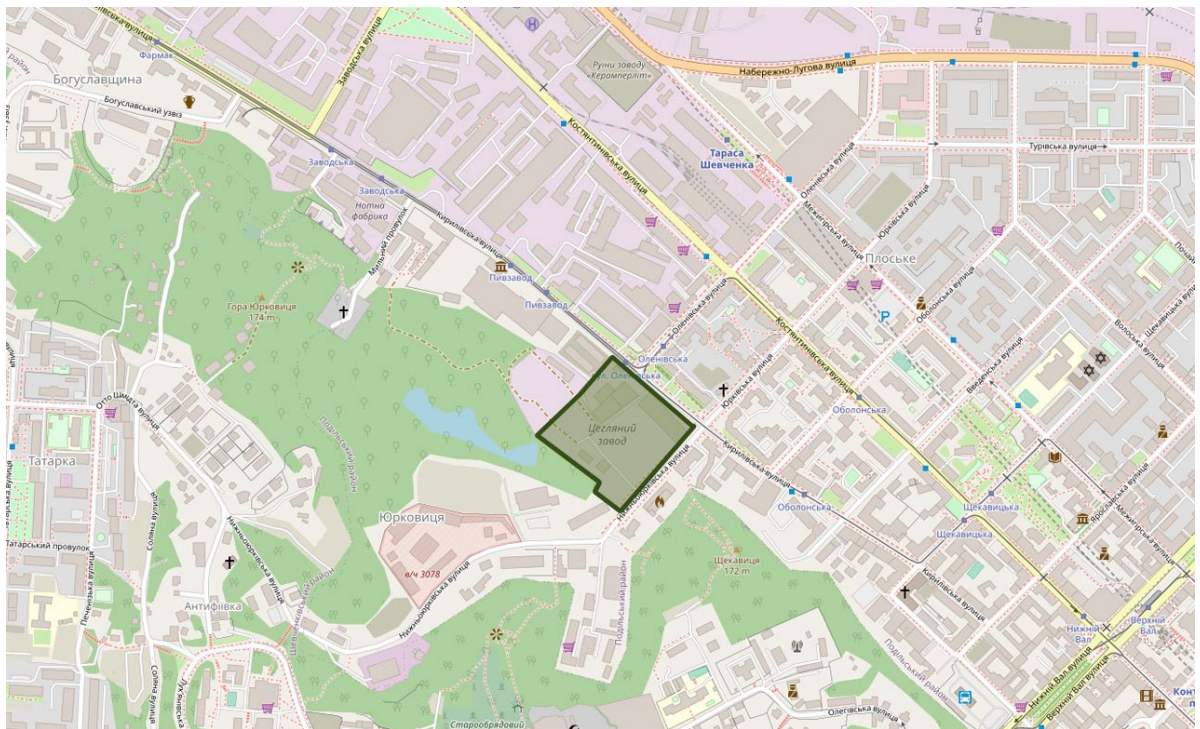

Рис. 4.6. Розміщення території в межах району

Потрапити на територію транспортом можна з вулиці Кирилівська, або з вулиці Нижньоюрківська (рис. 4.6).

4.2.2. Навколишня забудова

На ділянці розміщений комплекс складських приміщень висотою в 1 та 2 поверхи, що нині знаходяться у власності Товариства з обмеженою відповідальністю "Керамблоки-Інвест" (рис.4.7).

Площа забудови 4 157,45 кв.м.

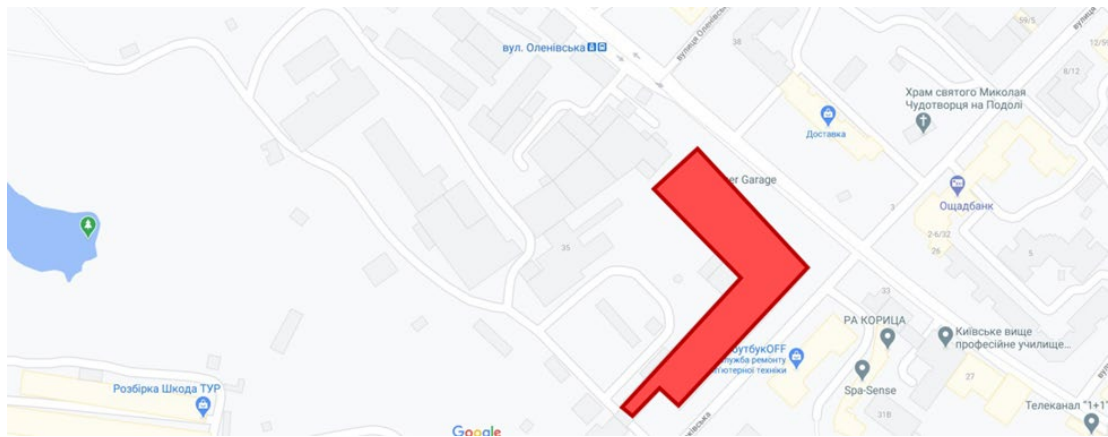

Рис. 4.7. Розміщення складського комплексу на перетині вулиць Кирилівська та вул. Нижньоюрківська

Об'єкт за адресою вул. Кирилівська 35 – це історична та культурна пам'ятка під назвою «Пивоварний завод імені Ріхтера». Будівля має естетичну цінність, не зважаючи на занедбаний стан і зношеність, можна розглядіти архітектурний шедевр, який хочеться відновити та зберегти для наступних поколінь (рис. 4.8).

Рис. 4.8. Розміщення будівлі пивзаводу Ріхтера по вул. Кирилівська 35
До складу будівлі входить 6 частин:

- сушильна башта,
- солодовня,
- варильня,
- льодовня,
- склад
- котельня (рис. 4.9).

Всі функціональні частини залишили свої особливості, які були задумані в первісному вигляді. Сама будівля різноповерхова, кожен планувальний елемент має в собі від одного до 6 поверхів, також є підвальні приміщення.

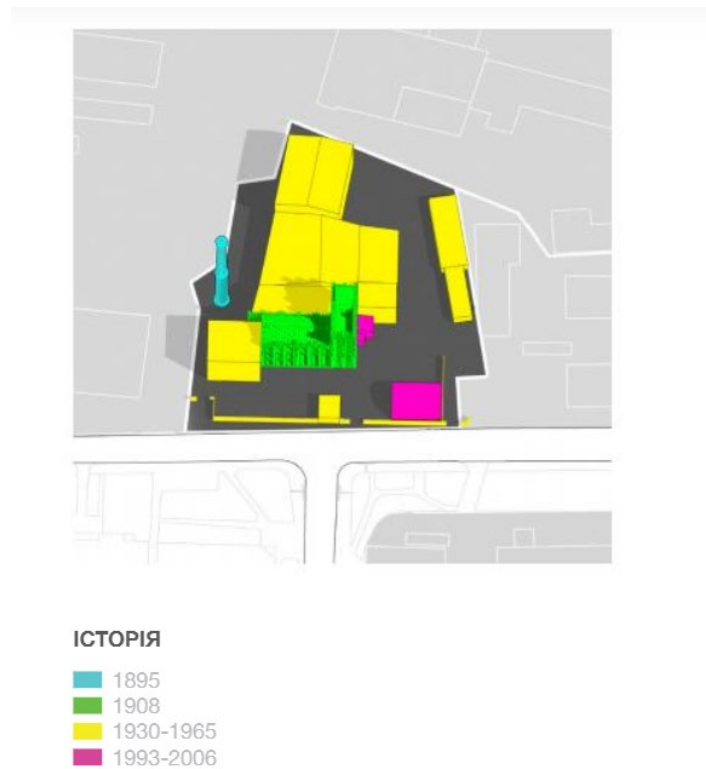

Рис. 4.9. Класифікація елементів забудови за віком споруд

За адресою вул. Кирилівська 37 знаходиться на даний момент побудова житлового комплексу, який можна віднести до класу «бізнес». Там будуть розміщені два дев'яти поверхові симетричні житлові будинки, що, звичайно не вписали в блакитні лінії району і будуть брати на себе забагато уваги і відволікати від культурної пам'ятки. Але потрібно розробити такий проєкт, щоб дана пам'ятка збогла виграшно виглядати на фоні сучасних реалій (рис. 4.10).

Рис. 4.10. Розміщення фایбутного житлового комплексу на вулиці Кирилівська 37

4.2.3. Наявні транспортні зв'язки

З північно-східної сторони від території для проектування знаходиться станція метро Тараса Шевченка (625 м), з південно-східної сторони – станції метро Контрактова (1 км) та Поштова площа (2 км), а з південно-західної сторони, через гору Юрковиця, розміщена станція метро Лук'янівська (2,3 км) (рис. 4.11).

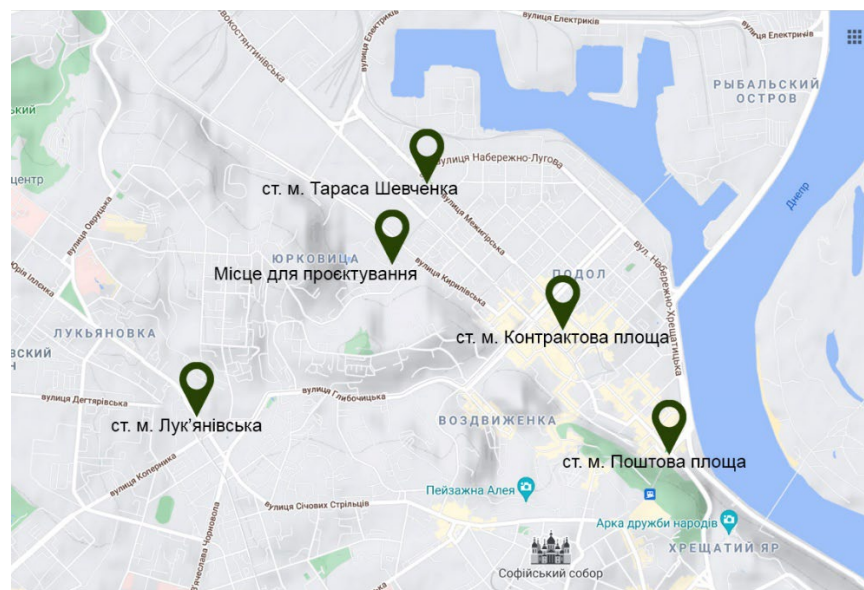

Рис. 4.11. Схема транспортних зв'язків

4.2.4. Існуюча інфраструктура, об'єкти обслуговування системи розселення

Територія під будівництво знаходиться в історичному центрі Києва та має в собі багато функціональних елементів інфраструктури. Станція метро Тараса Шевченка знаходиться в пішохідній доступності, що дозволяє безперешкодно пересуватися в потрібне місце. В радіус обслуговування входять дитячі садки, школи, кінотеатри, медичні установи, кафе та ресторани, супермаркети, торгові центри, тому даний центр творчості точно увійде в радіус пішохідної доступності для даного району, але це не виключає можливість відвідувати шого із сусідніх районів Києва.

4.3. Генеральний план

Магістерський дипломний проєкт націлений на будівництво сучасного центру творчості на одной із закинутих постіндустріальних ділянок міста Києва у Подільському районі. Планується створити де-який комплекс будівель, що буде слугувати місцем дозвілля для всіх ланок суспільства, незалежно від віку та статі. Результатом проєктування має стати багатофункціональний центр, де населення Києва зможе знайти місце для творчого самовираження, спілкування та забезпечення цікавого вільного часу.

Проєктом передбачено центр творчості, який буде доступним для всіх громадян різних класів матеріального забезпечення. Територія має досить великі масштаби для втілення запланованих функціональних елементів генерального плану, а саме: будівлі центру творчості, історичної та архітектурної пам'ятки, амфітеатру, сцени (і всіх прилеглих для неї приміщень), парку, скейт-парку, місцем для етюдів, парковки, головної площі, велосипедних і пішохідних доріжок, та, навіть, пірсу і оглядового майданчику.

Зважаючи на функціональне призначення об'єкту можна сказати, що він виконує громадську, розважальну та відпочинкову функцію. Ціль даного проєкту – захопити населення корисним проведенням вільного часу та дозволити кожному знайти однодумців для стрімкого розвитку свого творчого потенціалу.

Перевагами ділянки, що обралася є зручна транспортна розв'язка, наявність великої вільної території, близькість до цікавого ландшафту (гори Юрковиця), що забезпечує чуттовий антураж для території, пішохідна доступність до ділянки з чималої кількості житлових кварталів та добре розвинена інфраструктура району.

Функціональне зонування генерального плану:

- вхідна зона;
- зона парковки;
- зона тихого відпочинку;
- зона активного спорту;
- зона для виступів;
- зона спілкування;
- зона з мальовничими краєвидами;
- оглядова зона.

На всьому генеральному плані продумано пішохідні та велосипедні доріжки, під'їзди для автомобілів, озеленення та місця для парковки (рис. 4.12).

Рис. 4.12. Схема генерального плану території

Проїзди для автомобілів було вирішено зробити двох типів – розмірами 3,6 метрів, та розмірами 6 метрів в ширину, в залежності від функціонального призначення проїзду. Це дозволило створити зручні проїзди до потрібних елементів генерального плану та забезпечити об'їздами будівель у разі аварійної ситуації. Парковка для автомобілів розміщена на початку території, щоб зайвий шум від машин не перешкоджав відпочинку та вільному пересуванню відвідувачів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Яковлева А. М., Афонська Т. М. Сучасний тлумачний словник української мови. – Харків: ГОРСІНГ ПЛЮС, 2007. – 672 с.
2. Головредатор: Василь Яременко, Оксана Сліпушко Новий тлумачний словник української мови (у 4 томах). 1-е видання, Київ: Аконіт, 1998.
3. Івченко Анатолій Тлумачний словник української мови. 4-й додатковий тираж вид. Київ: Бібліотека державної мови, 2002.
4. Мельничук О. С. Словник іншомовних слів / О. С. Мельничук. // 2-ге вид.. – 1985. – С. 1728.
5. Бусел В. Т. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / В. Т. Бусел. // 5-те вид.. – 205. – С. 1728.
6. Закон України Про збереження об'єктів культурної та природної спадщини, включених і запропонованих для включення до Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО.
7. Висковатов А. В. Краткая история Первого кадетского корпуса / сост. бывшим воспитанником корпуса Александром Висковатовым. - СПб. : Воен. тип. Глав. штаба его имп. вел., 1832. - 113 с.
8. Філатьєва Т. В. Позашкільна освіта як історико-педагогічна проблема / Т. В. Філатьєва. // Науковий вісник Донбасу. - 2014. - № 4. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvd_2014_4_21.
9. Мельникова І. М. Позашкільні заклади України : основні напрямки розвитку та оновлення діяльності. Концепція / І. М. Мельникова. – Київ: Освіта, 1993. – 48 с.
10. Берека В. Є. Соціально-педагогічні основи розвитку позашкільної освіти в Україні (1957 – 2000 рр.) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.01 „Загальна педагогіка та історія педагогіки” / В. Є. Берека. – К., 2001. – 20 с.

11. Стратегія розвитку позашкільної освіти / за ред. проф. О. В. Биковської. – К. : ІВЦ АЛКОН, 2018. – 96 с.
12. Foucart, Paul (1873), *Les Associations religieuses chez les Grecs*, Paris.
13. Verboven, Koenraad (2011). Introduction: Professional Collegia: Guilds or Social Clubs?. *Ancient Society* 2011. – 41с.
14. Дьяков Л. А. Джованни-Баттиста Пиранези / Л. А. Дьяков. – Москва: Изобразительное искусство, 1980. – 120 с.
15. З веб-сайту НМС Architect Режим доступу - <https://hmcarchitects.com/portfolio/pk12/los-angeles-county-high-school-for-the-arts/>
16. З веб-сайту <https://www.homedit.com/camp-twin-lakes-treehouse-by-lord-aeck-sargent/>
17. З веб-сайту [Steven Holl Architects](https://www.stevenholl.com/projects/visual-arts-building-university-of-iowa) Режим доступу - <https://www.stevenholl.com/projects/visual-arts-building-university-of-iowa>
18. З веб-сайту <http://www.arquitour.com/escuela-de-artes-plasticas-row-studio/2009/12/>
19. З веб-сайту <https://divisare.com/projects/106640-steven-holl-architects-jmarchitects-new-building-for-glasgow-school-of-art>
20. З веб-сайту <https://www.archdaily.com/48816/school-of-music-arts-crafts-contemporanea>
21. З веб-сайту <https://www.archdaily.com/36552/sports-and-leisure-center-in-saint-cloud-koz-architectes>
22. З веб-сайту <http://www.reedo.it/reedo.org/blog/una-biblioteca-a-cielo-aperto.html>
23. З веб-сайту <https://inhabitat.com/amazing-green-roof-art-school-in-singapore/nanyang5/>
24. З веб-сайту <https://www.archdaily.com/34946/ecological-children-activity-and-education-center-24h-architecture>
25. Однопозов Ігор. Забутий радянський Київ: (фотопутівник). – К., 2012. – 172 с. : іл.

26. О. В. Берестенко, С. О. Шамара. Національний ренесанс «хлопоманів» в історії польсько-українських самовизначень (соціально-психологічне дослідження)
27. Лисяк-Рудницький І. Інтелектуальні початки нової України // Лисяк-Рудницький І. Історичні есе. — К., 1994. — Т.1.
28. Герегова С. В. Мегик Петро [Електронний ресурс] // Енциклопедія історії України: Т. 6: Ла-Мі / Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України. — Київ: В-во «Наукова думка», 2009. - 790 с.: іл.
29. Безродний П. П. Інтер'єри клубів та будинків культури. — К., 1975. — 95.
30. palace.kiev.ua — офіційний сайт «Київський палац дітей та юнацтва».
31. <http://cdut.kiev.ua/index.php?comp=article&event=show&id=50> — Центр дитячої та юнацької творчості Солом'янського району.
32. <http://www.padiun.net/> - Закарпатський обласний палац дитячих та юнацької творчості
33. «Такого нема ніде у світі». Як у У Львові та Києві будують інноваційні парки <https://azuz.org.ua/press/takogo-nema-nide-u-sviti-yak-u-lvovi-ta-kyievi-buduyut-innovatsijni-parky/>
34. Концерт-холл OSTCHEM [Електронний ресурс]//Режим доступу: moduscg.com/objects/kontsert-holl-ostchem
35. Арт центр Фабрика повидла [Електронний ресурс]//Режим доступу: <http://hbce.com.ua/uk/art-center/>
36. 798 Art Zone, Пекин, Китай [Електронний ресурс]//Режим доступу: https://www.redeveloper.ru/redeveloperskie-proekty/realise_actual/798-art-zone-pekín-kitay/
- 37.